

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı

Liseli Gençlerde Suç Mağduru Olma Korkusu: Ankara Örneği

Oğuzcan KARAKAYA

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2015

Liseli Gençlerde Suç Mağduru Olma Korkusu: Ankara rneėi

Oğuzcan KARAKAYA

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

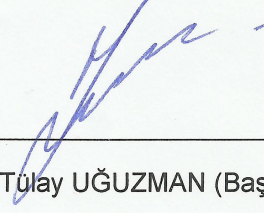
Sosyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2015

KABUL VE ONAY

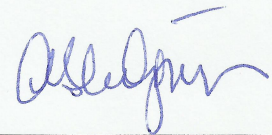
Oğuzcan KARAKAYA tarafından hazırlanan "Liseli Gençlerde Suç Mağduru Olma Korkusu: Ankara Örneği " başlıklı bu çalışma, 21.04.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

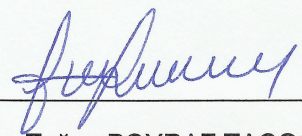
Prof. Dr. Tülay UĞUZMAN (Başkan)

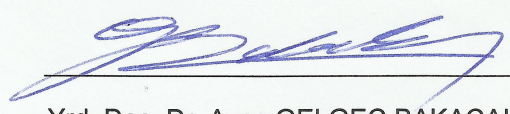
Prof. Dr. Tülin İÇLİ (Danışman)

Doç. Dr. Aslıhan ÖĞÜN BOYACIOĞLU

Doç. Dr. Tuğça POYRAZ TACOĞLU

Yrd. Doç. Dr. Ayça GELGEÇ BAKACAK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Yusuf Çelik

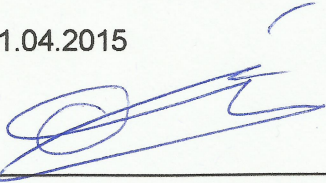
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

21.04.2015

Oğuzcan KARAKAYA

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans süreci boyunca yanımda olan, hiçbir durumda benden desteğini esirgemeyen, beni çok sevdiğim bir çalışma alanıyla tanıştıran ve tez sürecim boyunca bana yol gösteren Prof. Dr. Tülin İçli'ye,

En ufak bir sorumda çekinmeden yanına gidebildiğim, beni çalışmalarım doğrultusunda motive eden ve hem tezim hem alan hakkında benimle çok değerli bilgiler paylaşan Prof. Dr. Tülay Uğuzman'a,

Tezimi çok dikkatli bir şekilde okuyarak ve değerlendirerek bu çalışmanın çok daha iyi bir hale gelmesini sağlamaları yanında verdikleri bilgilerle benim de alan hakkında çok değerli kazanımlar elde etmemi sağlayan ve lisans eğitimimden beri bana yol gösteren değerli hocalarım Doç. Dr. Aslıhan Öğün Boyacıoğlu'na, Doç. Dr. Tuğça Poyraz Tacoğlu'na ve Yrd. Doç. Dr. Ayça Gelgeç Bakacak'a,

Aklıma takılan her konuda gösterdiği rehberlik ve yeri geldiğinde her şeyden uzaklaşmamı sağlayıp çalışmama odaklanmamı sağlayan, hepsinden önemlisi bana hayatımda ve çalışmalarımda yeni ufuklar açan Doç. Dr. Okan Cem Çırakoğlu'na,

Bu çalışmanın istatistiki değerlendirmelerinde üzerimdeki pası atmama yardımcı olmuş, konuyla ilgili her zaman bana kapısı açık olan Doç. Dr. Mehtap Akçil Ok'a,

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana çok şey öğreten ve kendisinden çok şeyler gördüğüm Doç. Dr. Serdar Sağlam'a,

Her sorumda vakit geçmeden cevap veren, birçok durumda kendi tecrübelerinden yararlanmamı sağlayan ve her an bana kapıları açık olan Yrd. Doç. Dr. Ceyda Kuloğlu ve Yrd. Doç. Dr. Emek Barış Kepenek'e,

Bir telefon uzağımda olan, aklıma takılan her konuda ilk danışılan kişi ünvanını taşıyan değerli dostum ve meslektaşım Tuna Çağlar Topgül'e,

Tez sürecimde verdiği destekle, bana gösterdiği sabır, anlayış ve sevgiyle ve her zaman farkında olmasa da bana konu hakkında verdiği mükemmel fikirler için sevgili Sevde Karataş'a,

Bugünleri görmemi sağlayan, hiç bir konuda ve durumda benden desteğini esirgemeyen her zaman yanımda olduğunu bildiğim babam Murat Karakaya, annem Nazmiye Karakaya ve kardeşim Sevde Berce Karakaya'ya,

Bu çalışmanın ve benim bugünkü durumuma gelmesini sağladıkları için en içten teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

KARAKAYA, Oğuzcan. *Liseli Gençlerde Suç Mağduru Olma Korkusu: Ankara Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015.

Suç toplumda doğal olarak varlığını sürdüren bir olgudur. Gündelik yaşantıda herhangi bir suçun mağduru olabilme ihtimali, bireyler açısından uzak bir ihtimal değildir. Bu tip bir durumda bireylerin bir suçun mağduru olmaktan korkmaları beklenebilir. Suç mağduru olma korkusu bireylerin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir. Korkan birey hem kendisi hem de çevresi için güvenli bir ortam sağlamak ister. Birey bu doğrultuda hareket ederek toplumsal yaşantıdan kendini çekebilir veya kendi korkusunun topluma yayılmasına sebep olabilir. Bu durum da toplumsal düzeni olumsuz yönde etkileyerek, suç korkusunu sosyal bir problem haline getirmektedir.

Bu çalışma, daha önceki çalışmalarda ihmal edilen bir grup olan 15-18 yaş arası lise öğrenimi gören gençlerde suç korkusunun var olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Cinsiyet ve yaş gibi bireysel değişkenlerin yanında sosyal ve fiziksel çevre, sosyal ağlar gibi sosyal değişkenlerin belirlenen örneklem grubunda suç mağduru olma korkusuna olan etkileri ve bunun sonuçları incelenmiştir. Örneklem grubundan (n=513) veriler anket yöntemiyle toplanmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet bu yaş grubunda suç korkusuna etki eden en önemli değişken olarak ortaya çıkmıştır. Medya suç korkusunu tetikleyen en önemli faktör olarak belirlenmiştir. Ayrıca erkek öğrencilerde kesici/delici cisim taşımak, kız öğrencilerde ise yalnız dışarı çıkmamak en sık karşılaşılan önlem alma yöntemleri olmuştur. Araştırmanın diğer bulguları tezin içerisinde tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Suç Korkusu, Mağduriyet, Savunmasızlık, Suç

ABSTRACT

KARAKAYA, Oğuzcan. *Fear of Crime among High School Youth: A Case of Ankara*, Master's Thesis, Ankara, 2015.

Crime is a phenomenon that naturally exists in society. Being a victim is not a remote possibility for individuals in their everyday lives. Individuals can be expected to be afraid of being a victim of a crime in such conditions. Fear of crime can affect the quality of life of individuals negatively. Fearful people want to provide a safe environment for both themselves and their environment. As a result individuals can exclude themselves from social life or they can spread their fear to the society. This situation affects social order negatively and therefore making the fear of crime a social problem.

This study aims to investigate whether there is the fear of crime in high school students who are between 15-18 years of age and neglected by previous studies. Individual variables such as gender and age and social variables such as social-physical environment and social networks are examined to determine their effects and results on the fear of crime in the designated sample. The data is collected by the survey method from the sample (n=513) and the results were evaluated. According to the results of gender has emerged as the most important variable that affects the fear of crime in this age group. The most important factor that triggers the fear of crime is identified as media in this study. Also most common methods as for taking precautions are identified as carrying cutting/piercing objects in boys and not going outside alone in girls. Other findings of the study are discussed throughout the thesis.

Key Words

Fear of Crime, Victimization, Vulnerability, Crime

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ	4
1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	4
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	4
1.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	5
1.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	6
1.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	8
1.6. ARAŞTIRMADA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER VE SINIRLILIKLAR	8
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	10
2.1. SUÇ KORKUSU	10
2.1.1. Savunmasızlık Yaklaşımı	16
2.1.1.1. Cinsiyet	17
2.1.1.2. Yaş.....	19
2.1.1.3. Sosyo-Ekonomik Statü	23
2.1.2. Mağduriyet Yaklaşımı	24
2.1.2.1. Bireysel Mağduriyet.....	25
2.1.2.2. Dolaylı Mağduriyet.....	27
2.1.2.3. Medya ve Suç Korkusu	29
2.1.3. Düzensizlik Yaklaşımı	31
2.1.4. Toplumsal Kaygı	34
3. BÖLÜM: BULGULAR	37
3.1. BETİMLEYİCİ BULGULAR	37
3.1.1. Cinsiyet	37
3.1.2. Yaş Dağılımı.....	37
3.1.3. Doğum Yeri	38

3.1.4. Yaşanılan Yer.....	38
3.1.5. Yaşanılan Konutta Oturma Süresi	38
3.1.6. Suça Maruz Kalmaktan Korkma	39
3.1.7. Suça Maruz Kalmaktan Neden Korkuyorsunuz?	39
3.1.8. Hangi Suç Türlerine Maruz Kalmak Öğrencileri Korkutuyor?	40
3.1.9. Suç Mağduru Olmamak İçin Günlük Hayatta Değişiklik Yapıyor Musunuz?	41
3.1.10. Suç Mağduru Olmamak için Önlem Almak	41
3.1.11. Önlem Alıyorsanız Aldığınız Önlemler Nelerdir?	42
3.1.12. Yaşam Kalitesini Engelleme	42
3.1.13. Komşularınızla Olan Sosyal İlişkileriniz Güçlü Mü?	43
3.1.14. Komşuları Yakından Tanımak Güven Duygunuzu Arttırır Mı?	43
3.1.15. Gündemi Takip Etme Biçimleri	44
3.1.16. Medyada Görülen Suç Türlerinden Hangisi Sizi Etkiliyor?	44
3.1.17. Oturduğunuz Mahallede Gündüz Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?	45
3.1.18. Oturduğunuz Mahallede Karanlıkta, Geceleri Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?	45
3.1.19. Evinizde Gün İçerisinde Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?	46
3.1.20. Evinizde Karanlık Çöktükten Sonra, Gece Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?	46
3.1.21. Karanlık Çöktükten Sonra, Gece Dışarıya Yalnız Başınıza Çıkamamaya Özen Gösterir Misiniz?	47
3.1.22. Karanlık Çöktükten Sonra, Gece Evinizin Kapısı Çaldığında Cevap Verirken Çekinir Misiniz?	47
3.1.23. Yaşadığınız Yakın Çevreyi Dikkate Alarak, Suç İşlenmesi Açısından Sizce Güvenli Midir?	48
3.1.24. Önümüzdeki Aylarda Sizce Evinize Bir Hırsız Girebilir Mi?	48
3.1.25. Sokağa Çıktığınız Zaman Cüzdanınızın Çalınabileceği Endişesini Hissediyor Musunuz?	49
3.1.26. Aile Bireylerinizden Birinden Haber Alamadığınızda Aklınıza Onların Bir Suçun Mağduru Olabileceği İhtimali Geliyor Mu?	49
3.1.27. Sizce Yaşadığınız Mahallede Suç Oranı Yüksek Midir?	50
3.1.28. Sizce Yaşadığınız Şehirde Suç Oranı Yüksek Midir?	50
3.1.29. Sizce Kadınlar Mı Erkekler Mi Daha Çok Suç Mağduru Olmaktadır?	51

3.1.30. Son Bir Yılda, Oturduğunuz Mahallede Sarhoş Kişilerle ya da Tiner Kullanan Çocuklarla Karşılaştınız Mı?	51
3.1.31. Dışarı Çıktığınızda Etraftaki Genç Bireylerin Bir Arada Bulunduğu Gruplarla Karşılaşmaktan Kaçınıyor Musunuz?	52
3.1.32. Sizce suça maruz kalmaktan, korkmanız gerektiğinden fazla mı korkuyorsunuz?	52
3.1.33. Evinizde Güvenlik Amacı ile Hangi Tedbirler Bulunmaktadır?	53
3.1.34. Evinizde Tabanca, Pompalı Tüfek, Av Tüfeği veya Havalı Tüfek Var Mı?	54
3.1.35. Genellikle Komşularınız Hakkında Bilgi Sahibi Olmak İster Misiniz?	54
3.1.36. Komşularınızı Yakından Tanımak Sizin Güven Duygunuzu Arttırır Mı? ...	55
3.1.37. Sizce Toplumumuzda İnsanlar, Aşağıda Belirtilen Suç Mağdurlarından En Çok Hangisine Karşı Duyarlı Davranırlar?	55
3.1.38. Sizce Medya Suç Haberlerini Doğru Bir Şekilde Yansıtıyor Mu?	56
3.1.39. Çeşitli Suç Olaylarına Öğrencilerin Tepkileri	57
3.2. ANALİZLER.....	58
3.2.1. Cinsiyet ve Suç Korkusu Arasındaki İlişki	58
3.2.2. Yaş ve Suç Korkusu Arasındaki İlişki	59
3.2.3. Yaşanılan Bölge ve Suç Korkusu İlişkisi	60
3.2.4. Yaşanılan Konutta Oturma Süresi ve Suç Korkusu İlişkisi	61
3.2.5. Cinsiyet ve Suç Mağduru Olma Korkusunun Nedeni Arasındaki İlişki	62
3.2.6. Cinsiyet ve Mağduru Olunmasından Korkulan Suç Türleri	63
3.2.7. Cinsiyet ve Suç Mağduru Olmamak İçin Önlem Almak	64
3.2.8. Cinsiyet ve Suç Mağduru Olmamak İçin Alınan Önlem Çeşitleri	65
3.2.9. Cinsiyet ve Medyada Görülüp Etkilenilen Suç Türleri Arasındaki İlişki	66
3.2.10. Komşularla İlişki ve Suç Korkusu	67
4. BÖLÜM	68
SONUÇ ve TARTIŞMA	68
KAYNAKÇA	76
EKLER	83
Ek 1. Anket Formu	83
Ek 2. Tez Çalışması Etik Kurul İzin Muafiyet Formu	88
Ek 3. Orjinallik Raporu	89

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Cinsiyet dağılımı	37
Tablo 2. Yaş dağılımı	37
Tablo 3. Doğum yeri dağılımı	38
Tablo 4. Yaşanılan yer dağılımı	38
Tablo 5. Yaşanılan konutta oturma süresi dağılımı	38
Tablo 6. Suça maruz kalmaktan korkma.....	39
Tablo 7. Suça maruz kalmaktan korkma nedeni	39
Tablo 8. Mağduru olunmasından korkulan suç türleri	40
Tablo 9. Günlük hayatta değişiklik yapma	41
Tablo 10. Önlem Almak.....	41
Tablo 11. Alınan önlem çeşitleri	42
Tablo 12. Yaşam kalitesini engelleme	42
Tablo 13. Komşularla olan sosyal ilişkilerin durumu.....	43
Tablo 14. Komşuları tanımanın güven duygusuna olan etkisi	43
Tablo 15. Gündemi takip etme biçimleri.....	44
Tablo 16. Medyada görülüp etkilenilen suç türleri	44
Tablo 17. Mahallede Gündüz Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissetme	45
Tablo 18. Mahallede Karanlıkta, Geceleri Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissetme.....	45
Tablo 19. Evde gün içerisinde kendini güvende hissetme	46
Tablo 20. Evde karanlık çöktükten sonra kendini güvende hissetme	46
Tablo 21. Karanlık çöktükten sonra, gece dışarıya yalnız başınıza çıkmamaya özen gösterme.....	47
Tablo 22. Karanlık çöktükten sonra, gece evinizin kapısı çaldığında cevap verirken çekinme	47
Tablo 23. Yakın çevrenin suç işlenmesi açısından güvenliği algısı	48
Tablo 24. Yakın zamanda evinize hırsız girebilme olasılığı.....	48
Tablo 25. Sokağa çıktığınız zaman cüzdanınızın çalınabileceği endişesini hissetme .	49
Tablo 26. Aile bireylerinizden birinden haber alamadığınızda akıllara onların bir suçun mağduru olabileceği ihtimali gelmesi.....	49
Tablo 27. Yaşanılan mahalledeki suç oranı algısı.....	50
Tablo 28. Yaşanılan şehirdeki suç oranı algısı	50
Tablo 29. Kadınların mı erkeklerin mi daha fazla suç mağduru olduğu düşüncesi	51

Tablo 30. Sarhoş kişilerle ya da tiner kullanan çocuklarla karşılaşma	51
Tablo 31. Genç bireylerin bir arada bulunduğu gruplardan kaçınma	52
Tablo 32. Suça maruz kalmaktan korkulması gerektiğinden fazla korkma	52
Tablo 33. Evde bulunan Güvenlik Tedbirleri	53
Tablo 34. Evde ateşli silah bulundurma	54
Tablo 35. Komşular hakkında bilgi sahibi olma isteği.....	54
Tablo 36. Komşuları tanımanın güven duygusu üzerindeki etkisi	55
Tablo 37. Öğrencilere göre toplumun en çok duyarlı davrandığı suç mağdurları	55
Tablo 38. Medyanın haberleri doğru bir şekilde yansıtması	56
Tablo 39. Çeşitli suç senaryolarına öğrencilerin tepkileri	57
Tablo 40. Cinsiyet ve Suç Korkusu.....	58
Tablo 41. Yaş ve suç korkusu	59
Tablo 42. Yaşanılan bölge ve suç korkusu	60
Tablo 43. Yaşanılan konutta oturma süresi ve suç korkusu	61
Tablo 44. Cinsiyet ve suç mağduru olma korkusunun nedeni	62
Tablo 45. Cinsiyet ve mağduru olunmasından korkulan suç türleri	63
Tablo 46. Cinsiyet ve suç mağduru olmamak için önlem almak.....	64
Tablo 47. Cinsiyet ve suç mağduru olmamak için alınan önlem çeşitleri.....	65
Tablo 48. Cinsiyet ve medyada görülüp etkilenilen suç türleri.....	66
Tablo 49. Komşularla ilişki ve suç korkusu	67

GİRİŞ

Suç bütün toplumlarda var olması nedeniyle evrensel bir nitelik taşır. Bununla birlikte suç kabul edilen bir davranış, toplumdan topluma olduğu gibi aynı toplumda da zaman içinde farklılık gösterir. Suç kabul edilen eylemler ise toplumların kendi dinamikleri açısından değişiklik gösterirler. Suç olgusu, insanların bir araya gelip yaşamaya başladıkları andan günümüze kadar olan bütün süreç içinde kendini göstermiştir. Bu nedenle her tip toplum yapısında, modern toplumlarda ya da geleneksel toplumlarda, suç olgusu vardır. Bunu destekler biçimde; Durkheim'a göre suç evrensel bir olgudur ve toplum kültürünün bir parçasıdır ve her toplumda her zaman suç vardır (aktaran: Kösemihal, 1971). Bu nedenle dünyada suçu ve suçluluğu açıklamaya yönelik çalışmaların kökeninin dinler tarihi kadar eski olduğu söylenebilir (Dönmezer, 1984).

Günümüze gelinceye kadarki süreçte suç, özellikle moderniteye bağlı toplumsal dönüşüm ve değişim evrelerinde çeşitlenmiş ve sayıca artmıştır (Bilgiç, 2005). Aynı şekilde moderniteyle beraber suça bakış da oldukça değişmiştir. Suçun sosyolojik açıdan araştırılması, 20. Yüzyılın başlarına dayanmaktadır. Sosyologlar, sosyal normlar, sosyal organizasyonlar, sosyal yapı, sosyal değişme sosyal çatışma ve sosyal süreçler ile sapmış davranışın ilişkisini inceleyerek; suçluluğun nedenleri hakkında çeşitli açıklamalar getirmişlerdir (İçli, 2007).

Bütün bireyler potansiyel olarak hukuk normlarını ihlal etme eğilimindedirler, ancak sosyal kontrol dolayısıyla kontrol altında tutulduklarını düşündükleri için bu eğilimleri açığa çıkmamaktadır (Siegel, 2011). Herkesin potansiyel olarak suç işleyebileceği bir toplumsal yapıda ise bütün bireyler de potansiyel mağdur konumundadırlar. Toplumdaki her birey mağdur olma potansiyeline sahipken günlük yaşantılarında buna göre davranması, mağdur olabilecekleri bir suç faaliyetinden korkması beklenebilir.

Korku her insan tarafından hissedilen bir duygudur. Farklı toplumlar bununla yaşamak için farklı yollar geliştirmiştir. Bunun yanında “korku politikası”, “suç korkusu”, “kaygı çağı”, “risk toplumu” gibi kavramların hepsi günümüzde tehlikenin her yerde olduğu ve güvensizliğin arttığı bir zamanda olduğumuzu söylemektedir (Carrabine, Cox, Lee, Plummer & South, 2009). Çeşitlenen ve yaygınlaşan suç olgusunun birçok sonucu bulunmaktadır. Risk toplumu bağlamında en kapsayıcı ve etkili sonucu toplumda “korkular” üretmesi ve “ontolojik güvensizliğe” neden olması ve suça ilişkin korkuyu büyük ölçüde tayin etmesidir (Kul, 2009). Bu kavramlardan araştırmada ele alınacak suç korkusu, birçok alanda yaşamımızı etkilemektedir. Suç korkusu bireyler üzerinde çok etkili olmakta; onlarda endişeye, strese, güvensizliğe, uyumsuzluğa, yabancılaşmaya ve hatta psikolojik bozukluklara neden olabilmektedir (Stafford, 1984). Bu da suç korkusunun aslında bir olgu olarak toplumda ne denli önemli bir yer tuttuğunun göstergesidir.

Suç korkusu, suçla çok yakından ilgili olmakla birlikte suçtan bağımsız bir olgudur. Kriminoloji literatüründe suç korkusuna ilişkin yapılan araştırmalar, suç oranlarındaki artışa paralel olarak artan suç korkusunun suç oranlarındaki düşüşle birlikte düşmediğini göstermektedir. Dolayısıyla da suç korkusu, suç araştırmaları yanı sıra üzerinde durulması gereken ve suçtan bağımsız bir şekilde ele alınması gereken önemli bir problemdir (Dolu, Uludağ & Doğutaş, 2010).

Son yıllarda bütün yaş grupları arasında görülen suça maruz kalma oranları azalmaktadır fakat buna rağmen elde edilen mağdur verileri genç bireylerin yaşlı bireylerden daha ciddi mağduriyet riski taşıdıklarını göstermektedir (Siegel, 2010). Örnek olarak yaşam şekilleri bakımından genç erkek bireylerde mağdur olma riski yaşam şekilleri nedeniyle hem okulda hem de okuldan ayrıldıklarında çok üst düzeydedir (Siegel, 2010). Buna rağmen mağdur bireyleri ele alan çalışmalarda en çok ihmal edilen gruplardan biri gençlerdir (Williams, 1994). Bu nedenle mağduriyet riski bu denli yüksek olan bir yaş grubunda suç korkusunun görülmesi ve bunun yaşantılarını etkilenmesi doğal olarak beklenmektedir.

Bu çalışmanın amacı ihmal edilen bu yaş grubunun suça ilişkin korkusunu ortaya koymaktır. Suça ilişkin korkunun ve bu alanda yapılan çalışmaların ülkemizde kendine yeni yeni yer edinmeye başladığını göz önüne aldığımızda; bu araştırmanın önemi ortaya çıkmaktadır.

1. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Korkunun topluma kaçınılmaz olarak yerleştiği, birçok bireyin günlük yaşamını etkileyen bir faktör haline geldiği toplumsal yapıda bireylerin suç korkusunu etkileyen faktörler olarak; yaş, cinsiyet, etnik köken gibi bireysel belirleyicilerin yanında sosyal çevre, sosyal ağlar ve medya gibi toplumun tüm kesimlerini etkileyen belirleyicilerden de söz edilebilir.

Bu çalışmada ihmal edilen bir yaş grubu, lise öğrenimine devam eden öğrencileri konu edinmiştir. Bu araştırmanın konusu; lisede öğrenim gören “15-18” yaş arası genç kabul edilen lise öğrencilerinde suça ilişkin korkunun nedenlerini, boyutunu, yaşamlarına olan etkilerini, varsa buna karşın aldıkları önlemleri; suç korkularının cinsiyet ve yaş gibi bireysel belirleyicilerle ve yaşanan bölge, oturulan konutta oturma süresi, komşuluk ilişkileri gibi sosyal belirleyicilerle olan ilişkilerini anlayabilmektir. Bu nedenle de suç korkusunun belirlenen değişkenlerle ilişkisi incelenerek bu doğrultuda bir tablo ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma 15-18 yaş arası lise öğrencilerinin suça ilişkin korkularını belirlemeye, var ise nedenlerini anlamaya, var ise mağduriyet korkusu bulunan suç türlerini ortaya koymaya ve bunları belirlenen değişkenler içerisinde değerlendirmeye çalışmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmanın genel amacı, seçilen örneklem çerçevesinde suça ilişkin korkunun var olup olmadığını tespit etmek ve değerlendirmektir. Bunun yanında ülkemizde yapılan araştırmalarda daha önce ele alınmayan bir grubu hedef

aldığından bu grubun suça ilişkin korkularını tespit etmek ve buna karşı geliştirdikleri savunma metotlarını öğrenebilmek, bu korkuyu azaltmaya yönelik önerilebilecek çözümler geliştirmek de çalışmanın amaçlarından biridir.

Bu çalışma ile varılan sonuçlar sayesinde, bu yaş grubundan gençlerin bulunduğu alanların yeniden düzenlenmesi, mevcut korkunun azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılması gibi; bu düşünceler mevcut olmasa bile çözümlere yönelik bir öneri geliştirilebilmesi konulabilmesi beklenmektedir.

Araştırmanın betimleyici ve açıklayıcı bir niteliğe sahip olması beklendiğinden, önem açısından ülkemizde yapılan çalışmaların da azlığı göz önüne alındığında mevcut literatüre bir katkı olması amaçlanmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Ankara ilinde yaşayan ve lise öğrenimi gören 15-18 yaş arası gençler oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini 277619¹ adet lise öğrencisi oluşturmaktadır. Evreni temsil edecek örneklemin büyüklüğü %5 hata payı ile hesaplandığında minimum 384 kişi olmalıdır. Bu doğrultuda ilk olarak Ankara ilinde bulunan bütün liselerden anketlerin uygulanacağı liseler; Anadolu Lisesi, Düz Lise, Özel Lise, Meslek Lisesi olmak üzere dört farklı lise türü içerisinde evreni temsil edeceği varsayılan farklı bölgelerdeki yedi lise(Leyla Turgut Lisesi, Türk Telekom Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Ankara Atatürk Lisesi, Çankaya Anadolu Lisesi, Etimesgut Anadolu Lisesi, Eryaman Lisesi, TED Ankara Koleji) basit rastgele örnekleme yoluyla seçilmiştir. Daha sonra seçilen bu liselerde anketler tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 560 öğrenciye, 1 Haziran-15 Haziran 2013 tarihleri arasında uygulanmıştır. Verilerin girilmesi sırasında eksik doldurulmuş/boş bırakılmış anketler elenerek örneklem grubunun sayısı 513'e düşürülmüştür. Bu örneklem büyüklüğünün %95 anlamlılık düzeyinde ve %5 hata payı ile evreni temsil edeceği varsayılmıştır.

¹ T.C Milli Eğitim Bakanlığı Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü, <http://ankara.meb.gov.tr/>

1.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın yapılmasında veri toplama yöntemi olarak nicel araştırma tekniklerinden anket tekniğine başvurulmuştur. Araştırmanın ölçmek istediği sorunlar için gereken temel verileri toplamak için literatürdeki benzer araştırmalarda da olduğu gibi suç korkusu ve suç mağduriyeti riskini ölçmeyi amaçlayan çalışmalar incelenmiştir. Anketin oluşturulması safhasında “International Crime Survey (2008)”, “National Crime Survey” (2013) ve “British Crime Survey” (2013) gibi uluslararası ölçekler kullanılmış ve uygulanmış araştırmaların anket formları incelenmiş, oluşturulacak sorular hakkında suç korkusu bölümlerinden bilgiler toplanmıştır. Bu araştırmalara dayanarak yapılan çalışmaların örnek anketleri de incelenerek araştırmanın konusuna uygun çalışmalar seçilmiştir. Bu çalışmalar içinde aynı temel soruları içeren anketler Marczak (2008)ve Çetin’in (2010) çalışmalarında bulunmuş ve bu sorular temel alınarak çalışmanın anketi oluşturulmuştur.

Anket soruları ölçülmek istenen değişkenleri de içererek, belirlenen hipotezler test edilebilecek şekilde oluşturulmuştur. Anket bu haliyle anket tekniğinin özelliği olduğu üzere amacına uygun olarak geniş kitlelere uygulanabilir ve istatistiki değerlendirmeler yapılabilir haldedir (Karasar, 2003). Anket tekniğinde araştırmacı ve araştırılan arasındaki ilişki doğrudan bir ilişki olmayıp, soru dizeleri aracılığıyla kurulan dolaylı bir ilişkiyi ve bilgi sağlama yöntemini içermektedir (Güven, 2006). Bu nedenle de araştırma süresince anketleri cevaplayanları etkileme şansı minimum düzeydedir. Araştırmada elde edilen verileri değerlendirmek için kapalı uçlu sorular üzerinden anket oluşturulsa da, araştırmada elde edilen cevapların objektifliğini arttırmak ve araştırmaya katılan öğrencileri etkilememek için “öğrencilerin suça maruz kalmamak için aldıkları önlemler” ve medyada gördükleri haberlerden en çok hangi suç türlerinden etkilendikleri” gibi sorular açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Bu açık uçlu sorular verilerin değerlendirilme sürecinde kategorilendirilmiş ve bu kategoriler üzerinden analizler yapılmıştır.

İlk anketlerin oluşturulmasından sonra araştırmanın örneklem grubunun büyük çoğunluğunun reşit olmaması nedeniyle araştırmanın sonraki aşamasında hukuki sorunlarla karşılaşmamak ve anketlerin uygulanma sürecini başarıyla tamamlayabilmek için milli eğitim ve valilik düzeyinde izinler alınması gerekmiştir. Bu izin alma sürecinde hukuki zorunluluklardan dolayı örneklem grubundan kişisel bilgilerinin istenmemesi ve bunu çağrıştıracak anket sorularının çıkartılması istenmiştir. Aynı şekilde örneklem grubunun reşit olmamasından dolayı önceki mağduriyetlerle ilgili soruların da ankete dahil edilmemesi aksi takdirde izin alınamayacağı belirtilmiştir. Bu bilgiler ışığında anketler yeniden düzenlenmiş ve uygulanmaya hazır hale getirilmiştir.

Anketlerin anlaşılmasında ve doldurulmasında bir sorun olmayacağından ve soruların açık ve anlaşılabilir olduğundan emin olabilmek için otuz kişilik aynı yaş grubundan bir örneklem grubuyla pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma sonuçları değerlendirilip, anket soruları hakkında açık ve anlaşılabilir olduğu yönünde olumlu geri dönüş alındıktan sonra anketin sahada uygulama aşamasına geçilmiştir.

Anketin uygulanma aşamasında evreni temsil edeceği düşünülen örnekleme ulaşabilmek için izin alınan okullara gidilmiş ve yetkililerle görüşerek çalışmanın içeriği ve amacı anlatılmıştır. Okul yönetimlerinden de gerekli izinler alındıktan sonra öğrencilere anketler dağıtılmış, aynı şekilde araştırmanın içeriği ve amacı kendilerine iletilmiştir. Araştırma sırasında karşılaşılan güçlükler bölümünde de anlatıldığı üzere *“başlarının belaya girebileceğini”* düşünen bazı öğrenciler dışında ankete gönüllü ve yoğun bir katılım olmuştur. Bu şekilde gönüllü katılım olduğundan anketlere verilen cevapların objektif olduğu düşünülmektedir. Toplamda 560 öğrenciye ortalama 10-15 dakika süren anketler uygulanmıştır.

Uygulanan anketler istatistiksel analizlerinin tamamlanabilmesi için SPSS 17 paket programında değerlendirmeye alınmıştır. Bu süreçte uygulanan 560 anketin 513'ü tam olarak doldurulmuş şekilde değerlendirmeye alınmıştır. İstatistiki değerlendirme yöntemleri olarak frekans ve yüzde dağılım tabloları oluşturulmuş, değişkenleri inceleyebilmek ve hipotezleri test edebilmek için ki-kare testinden yararlanılmıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

- 1- Öğrencilerin cinsiyetleri ve suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 2- Öğrencilerin yaşları ile suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 3- Yaşanılan bölge ile suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 4- Yaşanılan konutta oturma süresi ile suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 5- Suç mağduru olma korkusunun nedeni ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 6- Cinsiyet ve mağduru olunmasından korkulan suç türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 7- Cinsiyet ve suç mağduru olmamak için önlem almak arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 8- Cinsiyet ve suç mağduru olmamak için alınan önlem çeşitleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 9- Cinsiyet ve medyada görülüp etkilenilen suç türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- 10-Komşularla sosyal ilişkilerin güçlü olması ve suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.6. ARAŞTIRMADA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER VE SINIRLILIKLAR

Araştırma yapılırken araştırmanın başından sonuna, alınacak izinlerden sahada uygulanmasına kadar bazı güçlüklerle karşılaşmıştır.

Karşılaşılan güçlüklerin ilki araştırmanın ölçmek istediği suç korkusunun belirleyicilerinden olan bireyin önceki suç mağduriyetleri ile ilgili sorular örneklem grubunun büyük kısmının yaşlarının reşit olmayışı ve hali hazırda öğrenci olarak öğrenimlerine devam etmeleri gerekçe gösterilerek, anketlerin mevcut haliyle uygulanmasına izin verilmeyeceğinin belirtilmesi üzerine, öğrencilerin önceki mağduriyetlerini sorgulayan ve bunlarla ilintili suç türleri ve

daha sonraki etkilerini içeren sorular ankete dahil edilememiş dolayısıyla derinlemesine bir şekilde ve araştırmamanın araştırdığı değişkenler doğrultusunda incelenememiştir.

Öğrencilerin yaşları reşit olmaması dolayısıyla öğrencilerin kişisel bilgilerini içerebileceği düşünülen yaşadıkları semtler ile ilgili soruların da anketten çıkartılması istenmiş bu nedenle öğrencilerin yaşadıkları bölgeler ve suç korkularıyla olan ilişkisi incelenememiştir.

Bir diğer güçlük ise anketlerin hazırlanıp sözlü izinler alındıktan sonra resmi yazışmaların planlanandan uzun sürmesi, anketlerin uygulanabilmesi için gerekli izinlerin bir türlü ulaştırılamaması, ulaştırıldığında da çeşitli nedenlerle teslim alınamaması yüzünden araştırma planlanandan geç başlatılmak zorunda kalmıştır.

İzinlerin alınmasındaki sorunlar ve bu nedenle araştırmamanın planlanandan geç başlaması dolayısıyla anketlerin uygulanması sırasında ülkemizin uzun yıllardır sorunlarından olan lise son sınıfta bulunan öğrencilerin okudukları dönemde okula gelmeyip evde çalışmayı tercih etmesiyle birleşerek bu yaş grubundaki öğrencilere istenilen ölçülerde ulaşılamamıştır.

Anketlerin uygulanacağı okullardan bazılarında ise okul sorumluları destek olmak istememiş, izinlere rağmen anketlerin uygulanmasında sorunlar çıkartmış ve öğrencilerin anketlere cevap vermeyeceği gibi bahanelerle engellemeye çalışmışlardır. Bu engellere rağmen alınan izinlerin etkisiyle konu üzerinde üstelenmiş ve uygulamak için görüşüldüğünde öğrencilerin işbirliği yaptığı gözlemlenmiştir.

Araştırmadaki güçlüklerden biri de anketlerin uygulanma sürecinin “ Gezi Olayları”na denk gelmesidir. Bu nedenle bazı öğrenciler “*başlarının belaya girebileceği*” düşüncesiyle anketleri doldurmayı reddetmişlerdir.

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. SUÇ KORKUSU

Suç korkusunun literatürde çeşitli tanımları mevcuttur. Buna göre, suç korkusu kavramı gerçekleşen suçun bir mağduru olmak yerine, gerçekleşebilecek bir suçun mağduru olma korkusuna işaret eder (Hale, 1996). Bir diğer tanıma göre de “Suç korkusu, çeşitli duygusal durumları, yaklaşımları ve algılamaları içeren bir kavram”dır (Warr, 2000). Ferraro ve LaGrange (1987) ve daha sonra Ferraro (1995) suç korkusu kavramını “bireyin suçla ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirdiği endişe ve korku” olarak tanımlamıştır.

Bir suçun mağduru olmaktansa buna karşı önlem almak mantıklı, yapıcı ve doğru olarak görülebilir. Fakat bu önlemlerin olması gerekenden daha fazla alınması durumunda ortaya çıkacak sonuç tam aksi şekilde yıkıcı olabilir.

Birçok insan suç mağduru olmaktan korkar. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki özellikle yaşlılar, fakirler ve azınlıklar daha fazla korku göstermektedirler fakat suç korkusu toplumun her kesiminde kendini gösterebilir (Stermac & Emily, 2001). Buna ek olarak sık suç işlenen bölgelerde oturanlar, daha önce bir suçun mağduru olmuş bireyler, bilmedikleri bir çevreye yeni giren bireyler, toplum tarafından dışlanan ve farklı görülen bireyler, kendilerini aciz ve güçsüz hisseden bireyler suçtan daha çok korkmaktadırlar (İçli, 2014).

Toplumun tüm katmanlarında görülen suç korkusunun günlük hayata çeşitli etkileri olması kaçınılmazdır. Suç korkusu bireyin yaşam kalitesini düşürebilir (Bahar, 2006). Suç korkusu bireyler üzerinde çok etkili olabilmektedir; onlarda endişeye, strese, güvensizliğe, uyumsuzluğa, yabancılaşmaya ve hatta psikolojik bozukluklara neden olabilmektedir (Stafford, 1984; Stafford, Chandola & Marmot, 2007). Bu tip durumlar hem bireysel hem de toplumsal mağduriyetlere yol açmaktadır (Bahar, 2006).

Korku suça ve oluşabilecek mağduriyet düşüncesine verilebilecek doğal bir tepkidir. Aynı zamanda bireyseldir. Fakat suç mağduru olma korkusu, iki farklı mekanizma yoluyla sosyal sonuçlar doğurur (Moore & Trojanowicz, 1988).

Moore & Trojanowicz (1988) bu mekanizmalardan ilkinin, bireylerin evlerinde veya kendi özel alanlarında kendilerini rahat ve güvende hissetmek yerine, kendilerini yalnız ve dışlanmış hissettikleri duygusal bir rahatsızlık durumu olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda kendilerini olmaları gerektiğinden daha az güvende hissedeceklerinden korkunun bireysel yaşam kalitelerini düşüreceğini savunmuşlardır.

İkinci mekanizma olarak bireylerin korkularını ve “bireysel savunmasızlıklarını” azaltmak için zaman ve paralarını çeşitli savunma mekanizmalarına harcamalarını göstermişlerdir. Buna göre bireyler:

“İstediklerinden daha çok evlerinde kalmakta, belli bölgelere gitmekten kaçınmakta, ekstra kilitler satın almakta ve bankaya verecekleri eşyalar için ekstra güvenlik önlemleri istemekteler.”
(Moore & Trojanowicz, 1988).

Bu durumda bireyin suç korkusunu azaltmak amacıyla gerçekleştirdiği maddi harcamaların artması ve zaman kısıtlamaları sosyal bir problem haline gelirler (Moore & Trojanowicz, 1988). Bireysel olarak tanımlanan bu durum bireylerin içinde yer aldıkları etkileşim süreçleriyle toplumsal düzleme de yayılacak ve sonuçları bu şekilde toplumsal yaşama etki edecektir.

Bireysel olarak alınan bu önlemler toplumsal yaşamın düzeninin sarsılmasına neden olabilir. Korku, toplumsal eşitsizliğin ve düzensizliğin önünü açabilir. Bu önlemleri almaya ve uygulamaya maddi gücü yetenlerin ve bunun tam tersi durumda olup bu önlemleri uygulayamayan gruplar arasındaki sosyal farklılıkları ön plana çıkartabilir. (Moore & Trojanowicz, 1988; Hale, 1996). Toplumsal yaşamdaki bu tip bir bozulma toplumun suçla olan mücadele edebilme yeteneğini sınırlayabilir (Hale, 1996).

Hale (1996) suç korkusunun bireyin ve toplumun yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkilerini şu şekilde sıralamıştır:

- 1- Korku, toplum ve birlik olma inancını bozarak bazı bölgeleri “gidilmeyecek” bölgelere dönüştürür.
- 2- Maddi gücü yeterli olan bireyler kendilerini ve mallarını koruyabilecek önlemlere erişebildiklerinde veya suçlu aktivitenin olduğu bölgelerden uzaklaştıklarında; suç eylemi, bu güvenlik önlemlerini alabilecek maddi gücü olmayan ve zaten hem sosyal hem de ekonomik olarak dezavantajlı olan grupların üzerine kalabilir.
- 3- Suç korkusu, toplumun ceza politikasının yetersiz kaldığının düşünüldüğü durumlarda toplum boyutunda genel bir acımasızlığa neden olabilir.
- 4- Bu şekilde bir düşünce oluştuğunda, mahkemelerin ve yargı organlarının verdikleri cezaların yetersiz olduğu düşünüldüğünde, mahkemeler ve yargı organlarının verdikleri cezalar toplumsal düzlemde geçerliliğini yitirmekte; bu şekilde de bireyler kendi adaletlerini sağlamaya yönelebilmektedirler.
- 5- Genel anlamda eğer sosyal ve fiziksel koşullar kötü ise, bireyler üzerinde zarar verici psikolojik etkiler oluşturabilmektedir.
- 6- Bireyleri davranışlarını ve alışkanlıklarını değiştirmeye itmektedir. Örnek olarak, bireyler daha çok evde kalmakta, evlerine kilitler takmakta, güvenli olduklarını düşündükleri bölgelere gündüzleri gitmekte vb.

Bütün bu olumsuz durumların toplumsal yaşantıya etkisini Skogan (1986), korkunun yayılmasının neden olduğu ve buna bağlı olarak gerçekleşen belli durumlardan kaynaklandığını belirtmiştir. Bu durumları da sırasıyla:

- 1- Bireyin toplumsal yaşantıdan kendini çekmesi: Özellikle evine daha çok kapanması geceleri dışarı çıkmaktan kaçınma, yabancılarla iletişime geçmeme ve mümkün olan en güvenli yolları kullanma şeklinde kendini göstermektedir. Aynı zamanda birey kendini güçsüz ve savunmasız hissetmektedir.

- 2- Bireylerin kontrol ettikleri çevrenin küçülmesi ve sosyal kontrolün azalması: Bireyler evleri ve kendi alanları olarak belirledikleri alanları kontrol altında tutma eğilimine sahiptirler. Kontrol ettikleri bu alan arttıkça bireyle çevredeki potansiyel suç ve suçluları içerebilecek durumları(çevreden gelen garip sesler, gençler, bölgedeki yabancılar vb.) daha fazla gözlem altında tutmaktadır ve dolaylı olarak da suç içeren aktivitenin oluşmasını önleyebilmektedir. Bireylerin artan korkularıyla beraber bu alan kendi evlerine indirgenmekte ve bu nedenle de çevre üzerinde olan gözlemleri ve bunun sonucunda kontrolleri azalmaktadır. Bu şekilde olan kontrol azaldıkça suç işlenmesi daha kolay bir hale gelmektedir.
- 3- Örgütsel yaşamın bozulması: Korku ve hızla değişen demografik faktörler nedeniyle oturmuş ve organize olmuş bir bölge eski özelliklerini yitirmeye başlayabilir. Bunun ilk nedeni olarak yeni gelen bireylerin her zaman gidebilecek şekilde hazır bulunmaları, bu nedenle karşılaşılabilecek sorunlara karşı harekete geçmek için gereken ilişkilerin kurulamaması gösterilebilir. Topluma neredeyse çok az bir şekilde bağlılıkları bulunan bu tip grupların yerleşmesiyle de daha önce bölgede yaşayan organize grubun hareket gücü kısıtlanır ve ortak hareket edilememesi nedeniyle kendileri için yöneticilerden bir şeyler talep etme yetileri ve bununla ilgili olarak yaptırım güçleri azalır.
- 4- Çocuk suçluluğu ve düzensizlik: Bireyin toplumsal yaşamdan çekilmesi, kontrol ettikleri çevrenin küçülmesi ve toplumsal yaşantıdaki düzensizliğin ve etkisizliğin bir sonucu olarak topluluklar bölgelerindeki gençlerin hareketlerini kontrol etme yeteneklerini kaybetmeye başlarlar. Bu durum da düzensizliğe ve çevreden gelebilecek suçlu aktivitelerin ortaya çıkmasına neden olur.
- 5- Maddi gerileme ve değişen iş koşulları: Suç korkusunun neden olduğu bir diğer problem de, bir bölge gerilemeye(suç korkusunun artarak bireylerin toplumsal yaşantıdan çekilmeleri) başladığında bölgede bulunan ticari işletmeler ya zarar etmekte ya da kapanmaktadır. Bölgenin güvenli olmadığı düşüncesiyle farklı bölgelerden müşteri

çekemeyen işletmeler kapanmamak için saatlerini, ürün yelpazelerini ve hatta çalışma alanlarını değiştirmektedirler. Ünlere bu şekilde düzensizlik ve suçla bağdaştırılan bölgeler genelde suçu ve suçlu aktiviteyi barındıracak iş alanlarına yönelir.

- 6- Demografik yapıda bütünsel bir değişme ve çöküş: Bütün maddelerin bir sonucu olarak bir bölgede çok büyük boyutlarda ve yaygınlıkta korku ortaya çıktığı zaman bölgenin ve topluluğun yapısı tamamen değişebilir. Bir süre sonra bu tip bölgelerin tarihleri ve hikayeleri suçu ve suçluyu motive edecek bir yapıya bürünebilir. Bunun sonucunda da bu tip bireylerin geldiği bir bölge halini alır.

Suç korkusunun bir topluluk üzerinde bütün bu olumsuz durumları yansıtabileceği gibi tam tersi bir etkide bulunabileceği de bazı araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. Moore ve Trojanowicz'e (1988) göre bireyler savunmacı ve bireysel tepkiler yerine; yapıcı ve toplumsal tepkiler geliştirdiklerinde toplum daha güçlenmektedir ve medeni bir toplum görüntüsü oluşturmaktadır. Aynı şekilde Jackson ve Gray insanlarda oluşan bilinç ve hazır olma durumu ile bireylerin suç korkusunun olumsuz yönlerinden daha az etkileneceklerini ve daha az mağduriyet yaşayacaklarını belirtmiştir (aktaran:Uludağ & Dolu, 2012:18). Fakat bu olumlu durumu açıklarken Hale (1996), sosyal kontrolün, sosyal bütünleşmenin ve toplumsal desteğin yüksek olması durumunda bu şekilde sonuçlara ulaşılabileceğini belirtmiştir.

Literatürde suç korkusuyla bağlantılı ve bazı araştırmacılar tarafından birbiri yerine kullanılan bir kavram da algılanan mağduriyet riskidir (Warr, 2000). Mağduriyet riski bireyin ne kadar yüksek bir olasılıkla bir suçun mağduru olabileceği algısını ele almakta ve bu nedenle de korkunun kendisi olmasa bile korkunun oluşmasında ve düzeylerinde en büyük etkenlerden bir olarak tanımlanmaktadır (Warr & Stafford, 1983). Algılanan mağduriyet riski mantıksal bir çerçevede bireyin düşüncesini öğrenmeye çalışırken, suç korkusu daha kişisel ve duygusal bir tepkiyi öğrenmeye çalışır (Land, 1996). Bu doğrultuda suç korkusu ve algılanan mağduriyet riski aynı kavramı ifade etmemektedir ve suç korkusu algılanan riskin bir sonucudur (Warr, 2000).

Bireylerin bulundukları çevrenin sosyal ve ekonomik koşulları bozuk olması durumunda, suç korkusunu algılamaları ile suç mağduru olma oranlarında farklılık gözükmemektedir. Suç mağduru olmaktan korkanlar, yaşadıkları bölgelerde suçun azaltılması ile ilgili hiçbir şey yapılmadığı veya yeterli çaba gösterilmediğini düşünürler (İçli, 2014: 821).

Suç korkusunun ortaya çıkışı ve neden geliştiği konusundaki ilk yaklaşımlardan biri bu korkuyu toplumdaki suç aktivitesinin yüksekliği veya bireylerin bu suçlu aktivitelerini medyadan veya çevrelerinden duymasıyla açıklar (Bennett, 1990&1991). Bunun yanında suçun duyulması suç korkusuna neden olurken, suç mağduru olmuş bireyler suçtan korkmaya daha yatkındır (Siegel, 2011). Özellikle şiddet içeren suçlarda bireyin suçun tekrarlanması ve tekrar mağdur olabileceği yönündeki inancı daha yüksektir (Siegel, 2011). İlk mağduriyetlerinden sonra birey suça karşı genel bir korku geliştirebilir. Saldırıya uğramış bir birey daha sonra evine hırsız girebileceği konusunda bir korku geliştirebilir (Rountree, 1998).

Önceki suç mağduriyetleri suç korkusunun gelişmesinde bir etken olsa da suç korkusunun ortaya çıkışı tek başına bu şekilde açıklanamaz. Bireyler kendileri bir suçun mağduru olmasalar da suç faaliyetini gözlemleyerek veya düzenli olarak medya veya sosyal çevreleri aracılığıyla suçlu aktiviteye maruz kalarak suça karşı bir korku duygusu geliştirebilirler (Siegel, 2011; Farrall, Gray, & Jackson, 2007; Bahar, 2006; Hale, 1996). Bireyler direkt olarak kendilerine yönelik bir korkudan söz etmeseler bile çevreleri için korkar duruma gelebilirler (Warr, 2000). Bu durumda bireyin kendisi için korkması “bireysel korku”, başkaları için korkması durumu ise “alturistik korku” olarak adlandırılır ve bunların ayrımının yapılması gerekir (Warr, 2000).

Medyanın işlenen suçları yayınlaması korkunun toplum geneline yayılmasına ön ayak olmaktadır (Bahar, 2006; Altheide, 2003). Özellikle daha yüksek oranda şiddet içeren suçlarda (seri cinayetler gibi) bireyin bulunduğu bölgede suç korkusunun artması yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır (Siegel, 2011). Bunun dışında komşuluk bağlarının kopuk, ışıklandırmanın yetersiz serserilerin

yoğun olduğu bölgelerde suç korkusunun daha fazla olduğu söylenebilir (Bahar, 2006).

Suçla maruz kalan bireyler söz konusu olduğunda bazı temel ayırt edicilere dikkat etmemiz gerekir. Sosyal ve demografik özellikler mağdurları ve mağdur olmayan bireyleri ayırmaktadır (Siegel, 2010). Bu nedenle suç korkusuyla ilişkili olan bazı demografik faktörler vardır. Bu faktörler cinsiyet, yaş ve sosyo-ekonomik statüdür (Bahar, 2006; Siegel, 2011). Bunun yanında fiziksel ve sosyal çevrenin de suç korkusuyla ilişkisinin olduğu kabul edilmiştir (Giddens, 2005).

Cinsiyetin hem ülkemizde yapılan çalışmalarda, hem de diğer ülkelerde yapılan çalışmalarda suç korkusunu etkilediği görülmektedir. Tecavüz ve cinsel saldırı suçları dışında, erkeklerin şiddet suçu kurbanı olması kadınlara göre daha muhtemeldir (Siegel, 2011). Buna rağmen kadınların suç korku seviyelerinin erkeklerden daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Sutton & Farrall, 2005). Mağduriyet riskinin erkeklere oranla daha düşük olmasına rağmen, kadınların korku seviyelerinin daha yüksek olması durumu risk-korku paradoksu olarak adlandırılmaktadır (Farrall, Gray & Jackson, 2007). Aynı şekilde istatistiklere göre yaşlı bireylerin mağduriyet riski genç bireylerden daha az olmasına rağmen, yaşlı bireylerde suç korkusu daha üst düzeydedir (Siegel, 2010).

Topluma bu kadar yayılmış ve artık yerleşmiş bir problem haline gelmiş olan bu olguyu, her yaştan ve farklı hayat hikâyelerine sahip erkek ya da kadın bireyin suç mağduru olmaktan korkmasını açıklayabilmek için birçok farklı deneme yapılmıştır.

2.1.1. Savunmasızlık Yaklaşımı

Bireylerin kişisel özelliklerine bağlı olarak açığa çıkan ya da kişisel özelliklerine göre düzey olarak farklılık gösteren suç korkusu “savunmasızlık” yaklaşımı olarak ele alınmaktadır (Uludağ & Dolu, 2012). Savunmasızlık yaklaşımı tanımlanırken bazı bireylerin suçtan daha fazla korkmasının nedeni olarak diğer

bireylerin sahip olduğu fiziksel, sosyal veya maddi imkanlara sahip olmamaları bu nedenle de bir suçun kurbanı olabilme olasılıklarının daha yüksek olduğundan söz edilebilir. Hale'e (1996) göre suç korkusunu açıklamak isteyen herhangi bir yaklaşım bir bölümünde savunmasızlık yaklaşımını bulundurmaktadır.

Savunmasızlık yaklaşımına göre toplumda kadınlar, yaşlılar ve fakirler olmak üzere üç ana grup bu tanıma uymaktadır (Hale, 1996). Bu grupların durumunda suç korkularının artmasının nedeni kendilerini suça açık ve savunmasız hissetmeleridir. Aynı zamanda bir suçun mağduru oldukları durumlarda normale dönebilmeleri için geçebilecek zamanın diğer gruplardan daha uzun olmalarını düşünmeleridir.

Killias (1990) savunmasızlık yaklaşımında suç korkusunu üç ana faktöre bağlar:

- 1- Kaçınılmaz riske maruz kalma
- 2- Kontrol kaybı, savunma, korunma ve kaçma önlemlerinin/fırsatlarının yetersizliği
- 3- Ciddi sonuç beklentisi

Savunmasızlık perspektifinde Killias (1990) bu üç faktörün suç korkusunun oluşumunda gerekli, fakat tamamen yeterli olmadığını belirtir.

Savunmasızlık yaklaşımında bireyin suç korkusunu açıklamakta kullanılan üç önemli değişken verilen grupları tanımladığı şekliyle de cinsiyet, yaş ve sosyo-ekonomik statüdür.

2.1.1.1. Cinsiyet

Savunmasızlık yaklaşımı ele alındığında cinsiyetin önemi, neredeyse her çalışmada başlangıç noktası olarak ele alınmasından gelmektedir.

LaGrange ve Ferraro'ya(1989) göre cinsiyet farklılıkları suç korkusu literatüründe en çok karşılaşılan değişkendir.

Cinsiyet farklılıklarına bağlı suç mağduriyeti farklılıklarının azalmasına karşın, erkeklerin bir suçun mağduru olma olasılığı kadınlardan daha yüksektir (Siegel, 2011). Fakat risk-korku paradoksu şeklinde tanımlanan kadınların suç korkusunun, düşük mağduriyet rakamlarına göre, erkeklerden daha yüksek olmasının nedenini açıklamak için başvurulmuş ilk yaklaşım savunmasızlık yaklaşımıdır.

Kadınların genel olarak suç mağduru olmaktan erkeklerden daha çok korktuğu, buna ek olarak daha vahşi suçlarda bu korkunun çok daha fazla arttığı görülmüştür (LaGrange & Ferraro, 1989).

Risk-korku paradoksunun açıklanmasında farklı iki görüş daha mevcuttur. İlki yapılan çalışmaların, tüm yönleriyle kadınların mağduriyetlerini tanımlayamadığı ve doğal olarak elde edilen verilerin değerlendirilmesinin yetersiz olduğu görüşüdür. Bu nedenle de mağduriyet eğer tüm boyutlarıyla ele alınabilirse korkunun yersiz olmadığı görülebileceği savunulur (Hale, 1996).

İkinci olarak ele alınan anlayış ise kadınların korkusunun hissettikleri savunmasızlığı algılayışlarının olduğundan çok daha yüksek olması nedeniyledir. Kadınların mağduriyetten daha çok korkmalarının sebebi cinsel saldırı korkusunun tedirginliğidir (İçli, 2014). Bu nedenle ki bazı araştırmacılar kadınların mağduriyet korkusunu “tecavüz korkusu” olarak adlandırmışlardır (Warr, 1984; Ferraro, 1996).

Kadınların tecavüz gibi cinsel saldırı içeren suçlara maruz kalma oranlarının erkeklerden daha yüksek olduğu yapılan çeşitli araştırmalarda² görülmüştür (Siegel, 2011; Ferraro, 1996). Bu doğrultuda yapılan bir araştırmada kadınların erkeklere göre daha fazla endişelenmesinin nedenleri olarak kendilerini daha az savunabilecekleri hissi, kendilerine duydukları güveni daha az bir şekilde algılamaları, durumu olduğundan daha olumsuz algılamaları ve kendilerinin ve sosyal çevrelerinin bir suçun mağduru olabilmesi düşüncesinin daha yüksek olması gösterilmiştir (Jackson, 2009). Böyle bir durumda da kadınların sorulduğu takdirde korkularının daha yüksek olduğunu belirtmesi kaçınılmazdır.

² U.S. Department of Justice. *Female Victims of Sexual Violence, 1994-2010, 2013.*

Bu iki durumun birleştii bir durum olarak kadınlar doğrudan çok ciddi bir suçun mağduru olmasalar da bunu algılayışları erkeklerden daha farklı olduğu için farklı suç korkusu seviyeleri gösterirler. Bu durumun tanımlanmasında kadınların ve erkeklerin aynı tip suçlara farklı korku seviyeleri göstermeleri örnek verilmiştir (Smith & Torstensson, 1997).

Kadınların erkeklerden riski ve mağduriyet olasılıklarını daha fazla algılamaları veya bu şekilde belirtmelerinin bir nedeni olarak; araştırmalarda kadınlar normal ve dürüst kabul edilebilecek cevaplar verirken, erkeklerin verdiği cevapların mantıklı olmayacak bir şekilde az olması gösterilmiştir (Stanko & Hobdell, 1993). Bu durumu açıklarken ilk bakılan nokta erkeklerin ve kadınların farklı sosyalizasyon süreçleriyle yetişmesi ve bunun sonucunda farklı davranışlar geliştirmesidir (Hale, 1996; Siegel & Walsh, 2010; İçli, 2014). Walklate bu konudan bahsederken erkeklerin daha fazla suça maruz kalmalarına rağmen daha düşük suç korkusu seviyeleri bildirmelerini “erkek olmaları nedeniyle suçtan korkmadıkları” düşüncesine bağlar (aktaran: Hale, 1996).

Sacco (1990) erkeklerin ve kadınların farklı sosyalizasyon süreçleri içinde yer aldıklarını ve farklı süreçlere tabi olduklarını belirterek cinsiyet farklılıklarının oluşturulabileceğini belirtmiştir. Bu görüşle ilintili olarak kadınların sosyalizasyon süreçleri, onları daha pasif ve risk almaktan kaçınan bir yaşama iterken; aynı zamanda onları evdeki özel alanlarındaki rollerine de hazırlar. Erkekler ise risk almaya teşvik edilirken, kamusal alandaki yaşama dahil olmaları yönünde cesaretlendirilir. Bu şekilde ele alındığında farklı cinsiyetlerin farklı suç korkusu seviyeleri belirttiğini açıklamıştır. Bu da bireylerin risk alımına ve bunun sonuçlarına bakış açısıyla değerlendirilebilir.

2.1.1.2. Yaş

Cinsiyetle birlikte savunmasızlık yaklaşımını oluşturan en önemli değişken yaştır. Literatürde yapılan araştırmadan çıkan sonuçlar genelde yaştan artmasıyla bireylerin daha çok korktuklarını göstermiştir (Hale, 1996).

Kadınların erkeklere oranla mağduriyet oranlarının az olmasının yanında suç korkularının yüksek olması durumunda görüldüğü gibi; yaşlıların da mağduriyet oranları gençlere göre daha az olmasına rağmen araştırmalarda belirttikleri suç korkusu düzeyleri daha yüksektir.

Suç mağdurlarını yaşlarına göre grupladığımızda 25 yaşından sonra mağduriyet oranlarında bir düşüş görülmektedir. 16-19 yaş arası gençlerde her 1000 kişiden 65 tanesi suç mağduru olurken, bu rakam 65 yaş ve üzerinde her 1000 kişiden 2 kişidir (Siegel, 2011). Skogan'ın (1978) araştırmasında bu verilerin aksine bireyin etnik kökeninden, sosyo-ekonomik statüsünden ve cinsiyetinden bağımsız olarak ele alındığında suç korkusu seviyeleri 65 yaş ve üstünde %35-40 seviyelerinde çıkarken, 26 yaş altında %15-20 seviyelerinde olduğu görülmektedir.

Yaşlıların savunmasızlığının ve kendilerini bu şekilde algılamalarının bir boyutu genelde yalnız yaşamaları, belli bir birikime sahip olmaları ve bu nedenle belli tip suçların(dolandırıcılık, cüzdanlarının çalınması vb.) hedefi olmalarındandır. Bu tip suçların mağduru olmaları durumunda yaşlıların kaybettiklerini geri kazanması çok daha güçtür (Siegel, 2011). Bu nedenle yaşlı bireylerin bir süre sonra kendilerini evlerine kapaması ve dış dünyadan uzak bir şekilde yaşamlarını sürdürmeleri gözlemlenmiştir (Hale, 1996).

Skogan (1978) yaşlıların korkusunun ana nedeninin çeşitli kaynaklara erişimlerindeki zorluklar olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında korkunun ortaya çıkışını ve yaşlılar arasındaki yaygınlığını belirtmek için şu nedenleri öne sürmüştür:

- Yaşlılar genel olarak diğer yaş gruplarına göre daha az gelire sahiptir. Bu nedenle kaybını yaşadıkları malların geri dönüşümünü sağlamakta zorlanırlar.
- Yaşlılar genellikle fiziksel olarak daha kırılgan bir yapıya sahiptirler. Fiziksel olarak zarar gördüklerinde iyileşme süreçleri çok daha zordur, hatta hiç iyileşemeyebilirler. Genellikle bu yaş grubundaki insanlar fazla

hareketli olmadıklarından kendilerini rahatsız edenlerden veya kendilerine zarar vermek isteyen bireylerden kaçamazlar.

- Genellikle yaşları ilerledikçe yalnız yaşama eğilimindedirler. Bu nedenle de herhangi bir şekilde zarar gördüklerinde kendilerine bakacak veya bu durumlarını paylaşabilecek bir kimse yoktur. Belli bir yaştan sonra yalnız yaşayan yaşlıların birçoğu kadındır(erkeklerin ölüm oranları kadınlara göre daha fazladır ve ömürleri daha kısadır), cinsiyet faktöründen zaten mevcut olan korkuları yaşla birlikte daha da ilerleme gösterebilir.
- Bu üç nedenden dolayı(yoksulluk, kırılganlık ve yalnızlık) yaşlılar belli kamusal(huzurevleri, yaşlıların bulunduğu ticaret ve kültür merkezlerinden daha uzak bölgeler vb.) bölgelerde toplanmışlardır ve korkunun asıl sebebi içinde bulundukları bölgedeki kendileridir. Aynı şekilde toplu taşıma araçlarına muhtaçlardır. Bu nedenle bireyler kendi çevreleri üzerinde kontrole sahip değildirler.

Skogan bu araştırmada ABD'nin beş şehrinden(New York, Los Angeles, Detroit, Philadelphia, Chicago) toplanan verileri değerlendirmiştir. Burada dikkat çeken suç korkusunun ve yaşın/yaşlılığın ele alındığı genel tablonun tamamen ele alınan kültürün değerlerini ve yaşam şeklini yansıtmasıdır. Bu tip bir yaklaşım bireyselliğin daha az olduğu az gelişmiş veya gelişmemiş ülkelerde aynı sonuçları vermeyebilir.

LaGrange ve Ferraro (1989) yaş ve suç korkusu arasındaki ilişkinin diğer çalışmalarda bulunan şekillerinden daha zayıf olabileceğini belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak ise suç korkusunun ölçüm metodunun, sonuçları etkileyebileceğini göstermişlerdir. Yazarlara göre ölçümler konusunda önemli farklılıklar çoğu zaman farklı sonuçlar üretmesine rağmen aynı şekilde ele alınmaktadır.

LaGrange ve Ferraro'nun (1989) araştırmalarında sordukları, "Oturduğunuz mahallede karanlıkta, geceleri tek başınıza dolaşırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?" sorusuna yaşlı kadınlar genç kadınlara göre daha fazla korktuklarını belirtmişlerdir. Erkeklerde ise böyle bir sonuca ulaşılmamıştır.

Burada yaşı kadınların gençlere göre daha fazla dışarı çıkmamalarına rağmen suç korkusu seviyelerinin yüksek olması onların durumdan uzak olmalarına rağmen kendi durumlarını olduğundan daha fazla olduğunu düşünmeleri nedeniyle olabilir.

Ölçüm yapmak için kullanılan küresel soruların, yaşı bireylerin günlük yaşama dahil olma durumlarının çok fazla olmadığı için, kendilerine sunulan durumu olduğundan daha fazla olduğunu düşünerek kendilerinin içinde bulundukları durumu yarattıklarını; bu durumda da aslında bir çok suç tipine karşı aslında gençlerden daha fazla korku duymadıklarını belirtmişlerdir. (LaGrange & Ferraro, 1989) Bu çalışmada not edilen önemli bir nokta üzerinde çalışılan örneklemin sınırlı olabileceği ve sonuçların tekrar edilemeyebileceğidir.

Ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda yaşı suç korkusu üzerinde doğrudan bir etkisi bulunamamıştır (Karakuş, McGarrell, & Başibüyük, 2010; Uludağ & Dolu, 2012). Karakuş, McGarrell ve Başibüyük'ün (2010) çalışmasında kadınlar arasında yaşı suç korkusunu etkilediği görülürken, erkek katılımcılar arasında önemli bir farklılık görülmemiştir. Uludağ ve Dolu'nun (2012) çalışmasında da benzer sonuçlar görmek mümkündür. Yaşı tek başına suç korkusuna etki etmediği fakat cinsiyetle beraber ele alındığında diğer gruplardan farklılık gösterdiği ortaya koyulmuştur.

Karakuş, McGarrell ve Başibüyük'ün (2010) çalışmasında yaşı arttıkça, literatürün aksine, korku seviyelerinde düşüş gözlemlenmiştir. Uludağ ve Dolu'nun (2012) çalışmasında da benzer şekilde yaşı kadınların suçtan korkma seviyelerinin diğer yaşı gruplarından daha az olduğu belirtilmiştir. İki çalışmada bu sonuçlarını Türk toplumunun daha geleneksel bir yapıda olup, yaşlılara duyulan saygı ve önemseme hissinin varolmasına bağlar.

2.1.1.3. Sosyo-Ekonomik Statü

Bireyin etnik kökeninin, eğitiminin ve gelirinin suç korkusunu etkileyebilen değişkenler olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır.

Etnik azınlıkların, yoksulların ve eğitim seviyesi düşük olan bireylerin kendilerine karşıt duruma sahip bireylere (toplumdaki çoğunluk grup, zenginler, iyi eğitim almış bireyler) göre daha fazla suç korkusu yaşadıkları görülmüştür (Hale, 1996). Suç istatistikleri de bu yaklaşımı doğrular niteliktedir. Amerika'da toplumun en yoksul kesimini oluşturan evsizlere yönelik saldırı oranları çok yüksek seviyededir (Siegel, 2011).

Hale (1996) ve Siegel (2011) bu durumu açıklarken azınlıkların suç korkusunun yüksek olmasının yaşadıkları bölge ve çevrenin durumu ile ilgili olabileceğini belirtir. Buna göre azınlıklar şehirlerin daha yoksul, düzensiz ve bir suçun mağduru olabilecekleri suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde yaşamakta bu nedenle de suç korkuları daha yüksek seviyelerde görülmektedir. Ayrıca Siegel (2010) bu bireylerin yaşam şekillerinin kendilerini yüksek risk grubuna soktuklarını belirtmiştir.

Yoksulların ve eğitim seviyesi düşük bireylerin suç korkularının da yüksek çıkması benzer nedenlere bağlıdır. Bu şekilde sosyo-ekonomik durumu düşük bireyler kendilerini ve çevrelerini koruyabilecek savunma araçlarına ulaşamamakta ve bu nedenle kendilerini koruma yetenekleri düşmektedir (Hale, 1996). Araçlara erişimi mümkün olmayan gruplar, bir suçun mağduru oldukları durumda kaybettiklerini yerine koymakta zorlanacaklarından bu da duydukları korkunun bir nedeni olabilir.

Killias'ın (1990) savunmasızlık perspektifinde belirttiği suç korkusunun ortaya çıkması için gerekli kriterlerin sağlanmasında sosyo-ekonomik durumu düşük bireyler ön plana çıkmaktadır. Genelde bu bireyler riskli işler olarak tanımlanan taksi sürücülüğü, seks işçiliği, geç saatlere kadar çalışma içeren işler gibi alanlarda çalışmaktadırlar. Bu nedenle doğal olarak sürekli bir risk altında bulunmaktadır. Herhangi bir mağduriyet durumunda herhangi bir bireysel

korumaları ve sosyal güvenliklerini sağlayacak ilişkileri olmadığından ve kaynaklara erişimde sıkıntı yaşayacaklarından bahsedilen kayıplarını hem maddi hem de sosyal anlamda geri kazanmaları pek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle bir suçun mağduru olunması kendilerinde başka gruplara oranla daha ciddi sonuçlar doğurmaktadır.

Ülkemizde yapılan araştırmalarda sosyo-ekonomik değişkenler ve suç korkusu ilişkisi farklılık gösterebilmektedir. Karakuş, McGarrell ve Başbüyük (2010) Türkiye genelinde yaptıkları araştırmalarında eğitim ve gelir seviyesinin suç korkusunu etkileyen önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Literatüre benzer şekilde bütün örneklemde eğitim düzeyi ve gelir seviyesi arttıkça suç korkusu seviyesinin düştüğü gözlemlenmiştir. Uludağ ve Dolu'nun (2012) Malatya ilinde yaptıkları araştırmada ise sosyo-ekonomik belirleyicilerin (eğitim durumu, gelir) bireylerin suç korkusu seviyelerine anlamlı ölçüde etki etmediği görülmüştür. Seçilen örneklemin sonuç üzerinde etkili olduğu tartışılabilir.

2.1.2. Mağduriyet Yaklaşımı

Suç mağduriyeti yaklaşımı suç korkusunun kişilerin doğrudan ya da dolaylı olarak suça maruz kalmaları durumunda oluşacağını belirtir. Bu yaklaşıma göre daha çok suç mağduriyeti yaşayan bireyler daha çok suç korkusu yaşamaktadır (Skogan, 1987). Dolaylı olarak suç mağduriyeti yaşayan bireylerin bu mağduriyetlerinin, genel olarak kendilerinin savunmasız olduklarını düşündükleri durumlarda yaşayabilecekleri belirtilmiştir (Taylor & Hale, 1986).

Bireyler doğrudan suç mağduru olabilecekleri gibi, bir suç eylemine doğrudan karışmasalar da çevreden gelen geri bildirim doğrultusunda (tanıdıkları bir suçun mağduru olabilirler, dedikodu gibi bir haberin kulaktan kulağa yayılması durumunda ya da medyanın genel etkisi ile) bir suçun mağduru olabileceklerini düşünebilirler.

Bennett (1990,1991) mağduriyet yaklaşımını tanımlarken; bireyin suç korkusunun toplum içindeki suç içeren aktivitenin yüksekliğinden ya da

bireylerin suç hakkında duyduklarından(tanıdıklar, medya) ileri geldiğini söylemektedir.

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde bireylerin doğrudan veya dolaylı şekilde mağdur olma durumlarında farklı etkiler oluşabileceği görülmüştür.

Doğrudan suça maruz kalan bireylerin dolaylı yoldan suç mağduru olan bireylere göre suç mağduru olmaktan daha çok korkmaları beklenebilir.

2.1.2.1. Bireysel Mağduriyet

Suç korkusu çalışmalarındaki ilk yaklaşımlardan biri daha önce bir suça maruz kalmanın suç korkusunu arttıracaktır. Bir suçun mağduru olmanın suç korkusu ile olan ilişkisi konusunda elde edilen veriler farklılık gösterebilmektedir. Bir suçun mağduru olmak bireyi daha dikkatli ve çevresine karşı haberdar duruma getirirse de, bireylerin suç korkusuna etki edip etmediği tartışılmaktadır. Bazı araştırmacılar önceki mağduriyetler ve suç korkusu ilişkisinin güçlü³ olduğu yönünde veriler sunarken, bazı araştırmacılar bu ilişkiyi zayıf⁴ bulmuşlardır. Bazı araştırmacılar ise arada bir ilişki olmadığını savunmuşlardır⁵ (Hale, 1996, 1996; Yin, 1980).

Bireyin önceki mağduriyetleri suç korkusunu açıklamak için kullanılan ilk yaklaşımlardan biridir. Bu yaklaşım, bireyin doğrudan suça maruz kalması durumunda suç korkusunun ortaya çıkışının; aynı sorular karşısında bazı bireyler korktuklarını belirtirken, diğerlerinin neden korkmadıklarını belirttiklerini açıklayabileceğini söyler. Bu nedenle suç korkusu önceki mağduriyetlerin bir ürünü olarak ele alınabilir (Farrall, Gray, & Jackson, 2007).

Skogan(1987) bireyin mağduru olduğu suç arttıkça korku seviyesinin de artacağını ifade eder. Aynı şekilde birey eğer daha önceden suç mağduru olmaktan korkuyor ise, olası bir suç aktivitesinin kurbanı olması durumunda

³ Skogan, 1987

⁴ Garofalo, 1979

⁵ Wanner & Caputo, 1987

mevcut olan suç korkusunun artacağını ve eskisinden daha ciddi bir hale geleceğini belirtir. Bunun nedeni olarak ise bireyin “eşitsiz dünya” algısının edinilen kötü tecrübe sonrasında daha da güçleneceği ve bireyin kendini eskisine göre daha da savunmasız hissedeceğine işaret etmiştir.

Mağduriyet yaklaşımı teorik olarak sağlam temellere dayansa da, bu yaklaşımı destekleyecek ampirik kanıtlar sınırlıdır (Farrall, Gray, & Jackson, 2007; Hale, 1996). Elde edilen veriler “genel olarak” suç korkusu ve önceki mağduriyetler yerine, “belli tip” suçlardan korkma ve mağduriyet arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Miethe ve Lee (1984) doğrudan bir suçun mağduru olmanın şiddet suçlarından korkmayı etkilediğini fakat mala karşı işlenen suçlara karşı bir etkisi olmadığını belirtmiştir.

Hale (1996) 1984 tarihli “British Crime Survey” araştırmasının sonuçlarını ele aldığında saldırıya uğramış bireylerin, saldırı sonrasında bu tip suçlara olan korkularını etkilemediğini belirtmiştir. Buna karşın daha önce hırsızlığa uğramış bireylerin, daha önce aynı tecrübeyi yaşamamış bireylere göre hırsızlığa uğramaktan daha çok korktuklarını söylemiştir.

Dull ve Wint tarafından yapılan bir araştırmada daha önce suç mağduru olmuş üniversite öğrencilerinin, hiç mağduriyet yaşamamış öğrencilere göre hem şahsa hem mala karşı olan suçlardan daha fazla korktukları gözlemlenmiştir(aktaran: İçli, 2014).

Karakuş ve diğerlerinin(2010) ülkemizde yaptığı çalışmada ise önceki mağduriyet tecrübeleri ve suç korkusu arasında önemli bir ilişki bulunmuştur.

Bu verilerin sınırlılığı ve sadece belli suçlarla ilişkilendirilmesi nedeniyle suç korkusu ve önceki mağduriyetler arasında güçlü ve doğrudan bir ilişki kurulması ve suç korkusunun bu şekilde açıklanmaya çalışılması yeterli değildir.

Agnew’e (1985) göre önceki mağduriyet tecrübeleri suç korkusunun açıklanabilmesinde kullanılan birçok faktörden sadece bir tanesidir. Bunun

nedeni olarak diğ er bütün faktörlerin bir suç eyleminden hem mağdur olmuş, hem de mağdur olmamış nüfus üzerindeki etkileri ve bunların sonucunda, bu faktörlerin mağduriyet deneyimleri ve suç korkusu ilişkisini zayıflatmasını göstermiştir. Buna ek olarak bireyler çeşitli “nötralizasyon” tekniklerini kendi mağduriyet tecrübeleri ile ba a çıkmakta kullanmaktadır. Hale(1996) bu mağduriyet tekniklerini  u şekilde açıklar:

- Duygusal veya fiziksel olarak gördükleri zararı inkar etme
- Savunmasızlıklarını ink r etme
- Olaydaki sorumluluklarını kabullenme
- Adaletin yerini bulacağına inanmakta
- Mağduriyetlerinin arkasındaki neden olarak daha yüksek bir amaç olduğunu düşünme

Bu tekniklerin kullanılma düzeyi ve seviyesi bireyin kişisel özelliklerine, mağduru olunan suç tipine ve bireyin içinde bulunduğı toplumsal ortama ve buna bağılı olarak gelecek yardıma göre değı ir. Bu tekniklerin kullanılması durumunda önceki mağduriyetlerin etkisi azalacak, bu durum da bu değı kenin suç korkusu ile olan ilişkisini zayıflatacaktır (Agnew, 1985).

Yin (1980) literatürdeki bu farklılıkların açıklanmasında bir suçun mağduriyeti durumunda birey ciddi şekilde zarar g rmemi se(fiziksel bir hasar veya ciddi bir mal kaybı), suçun doğıası ve neden ger ekle tiğı konusunda daha gerçekçi bir değıerlendirme yapabileceğini ve bunun sonucunda da suç korkusunun azalacağını belirtmiştir.

2.1.2.2. Dolaylı Mağduriyet

Bireysel olarak bir suçun mağduru olunmamasına rağımen bir suç eyleminin bir akrabadan, arkada tan ya da kom şudan duyulması bireyin kendisinde de aynı suçun mağduru olduğı izlenimini uyandırabilir. Buna ek olarak birey kendisi ve mağdur arasında bir karşılaştırma yapma yoluna giderse, bireyin savunmasızlık hissi artabilir. Bu durum bireysel mağduriyete göre toplumda çok daha yaygındır

(Hale, 1996). Bu durumun bir nedeni bireylerin bu tip bilgilere maruz kalmasının, gerçekte bir suç mağduru olmasından daha kolay olmasıdır (Skogan & Maxfield, 1981).

Suç hakkında başkalarından edinilen bilgiler bireyde suçun gerçek doğasının ve gerçekleştiği bağlamının kavranamamasına neden olabilir. Garofalo'ya (1981) göre bu durum bireyde suçun bir "imge"sinin oluşmasına neden olur. Birey kendine verilen bilgilerden kendi kişisel özellikleri ve ilgileri doğrultusunda olanları seçer ve suçu bu şekilde oluşturur. Bireyin oluşturduğu bu imge bazı özellikler içerir:

- Suçun bağlamı(Nerede olmuş?)
- Suçun doğası(Hangi tip suç? Ne kadar şiddet içeriyor?)
- Hem kurbanın hem de saldırganın özellikleri(psikolojik, fiziksel, sosyal)
- Suçun sonucu (fiziksel zarar, mal kaybı vb.)

Birey bu şekilde suçun imgesini oluşturduktan sonra bu imgeden hangi tip işaretlerin kendisi için tehdit oluşturduğu çıkarımını yapabilir. Bu durum da bireyin kişisel özellikleri, alışkanlıkları, bulunduğu ortam gibi değişkenlerin de etkisiyle belli suçlara karşı bireyde korku yaratabilir.

Taylor ve Hale'e (1986) göre bir suç aktivitesi sosyal ağlar aracılığı ile topluma yayılan "şok dalgaları" gönderir. Mevcut suç eylemi hakkında bilgi edinen bireyler suça karşı "dolaylı mağdur" durumuna düşerler ve suç korkusu seviyeleri artar. Bu durumun etkisi bireyin yaşadığı bölgede bulunan sosyal iletişimde olduğu kişiler aracılığıyla artar ve bu yönüyle de mevcut suç aktivitesinin etkisinin olduğundan daha fazla artmasına neden olur.

Arnold (1991), Box, Hale ve Andrews(1988) bireysel mağduriyetlerin suç korkusuna hiç ya da çok az etki ettiği durumlarda bile, dolaylı mağduriyetin suç korkusuna önemli ölçüde etki ettiğini belirtmişlerdir.

2.1.2.3. Medya ve Suç Korkusu

Günümüzde kitlelerin bilgi edinmek için kullandığı en önemli kaynak medyadır. Medyanın suçları yansıtış şekli ve bunun suç korkusu üzerindeki etkisi birçok araştırmamanın konusu olmuştur. Genellikle medya, suçları olduğundan daha ağır ve şiddetli göstermekte ve bu da bireylerin suç korkularını arttırmaktadır (Romer, Jamieson & Aday, 2003; İçli, 2014).

Birey, medyadan duyduğu veya gördüğü suç içeren haberlerin kurbanları ile kendisi arasında bir bağ kuruyor ise suç korkusu ortaya çıkabilir. Örneğin bir birey gazete okurken kendisini kurbanla benzeştiriyor ise ya da suçun işlendiği bölge kendi yaşadığı bölge ile uyuşuyorsa, kendisinin risk altında olduğunu düşünebilir ve suç a karşı bir korku geliştirebilir (Winkel & Vrij, 1990).

Smith (1986) medyanın suç hakkındaki bilginin yayılması konusundaki etkisine dikkat çekerken konu hakkında yapılan çalışmaların bu bilgilerin bireylerde nasıl olup da suç korkusuna dönüştüğünün açıklanamadığını belirtmiştir. Bazı durumlarda bu bilgi toplumları zayıflatırken, bazı durumlarda tam aksine sağlıklı bir risk farkındalığı yaratmaktadır.

Medya özellikle sarsıcı ve ilgi çekebilecek suç haberlerine yönelmektedir (Smith, 1986). Mevcut haberler gazetecilerin ve habercilerin kendilerinden kattıklarıyla süslenmektedir. Suç haberlerinin medyada dikkat çeken bir yapıya sahip olması ve önemli yer tutması (Altheide, 2003), bir çok insan için bilgi edinmenin en önemli yöntemi olması ve yayınladığı suçların dikkat çekebilecek, şiddet seviyesi yüksek olan suçlar olması bireyde suç korkusunu tetikleyebilmektedir.

Gerbner ve Gross (1976) televizyonun izleyicilerin gerçek dünya algısını değiştirebileceğini söylemiştir. Birey bu şekilde bir algı değişiminden olumsuz yönde etkilenebilir. Televizyon karşısında çok vakit geçiren birey gerçek dünyanın olduğundan daha kötü durumda olduğunu düşünür; bu da bir umutsuzluğa sebep olabilir ve korkuyu tetikleyebilir. Gerbner ve Gross (1976) bu durumun oluşabilmesinde en önemli etkenin bireyin toplumsal vasata ne

kadar yakın olduğunun ve televizyonda tanımlanan dünyaların kendi dünyalarına büyük oranda benzemesinin olduğunu belirtir. Buradaki önemli nokta bireyin bu “yetiştirme” etkisini alması için, bireyin televizyondan edindiği bu tecrübeleri kendi yaşamında edinememiş olması ve diğer fikirlerinin ve ideolojilerinin kendine sunulanla çakışmaması gerekir. Bu nedenle de “yetiştirme” teorisi bölgesel bir suç korkusunun yayılımından çok, daha genel bir suç korkusunun yayılımına sebep olur.

Sparks (1992) ise “yetiştirme” teorisinin aksine bazı görüşler sunmuştur. Programlardaki şiddet miktarının çok olmasına karşın genelde adaletin sağlandığı ve düzenin kurulduğu sonlarla bittiğini belirtir. Bu nedenle de aslında bireyleri korkutmaktan ziyade; korkan bireylerin korkularını azalttığını savunur. İkinci olarak bireyin program seçiminde ve sonucunda aldığı bilgide pasif olmadığını, kendi sosyal gerçekleri doğrultusunda bu bilgiyi kullanacağını belirtir. Doğrudan veya dolaylı mağduriyetler durumunda yoğun bir şekilde televizyon izlemenin bu mağduriyetlerle başa çıkmanın bir yolu olduğunu savunmaktadır. Bu nedenle aslında televizyon programlarının dünyayı her ne kadar kötü ve acımasız bir yer olarak tanımlasa da aslında aynı zamanda adaletin gerçekleşebildiği ve tanıdık bir yer olarak da göstermektedir.

Suç korkusu ve medya ile ilgili yapılan çalışmalar farklı sonuçlar gösterebilmektedir (Farrall, Gray & Jackson, 2007; Hale, 2006).

Garofalo(1979), Romer vd.(2003), Liska ve Baccaglini(1990), Winkel ve Vrij (1990) gibi araştırmacılar medya ve suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulmuşken; Doob ve Macdonald (Hale, 1996; Uludağ & Dolu, 2012) gibi araştırmacılar diğer değişkenlerle(cinsiyet, yaş vb.) ele alındığında medyanın etkisinin yok olduğunu belirtmişlerdir.

Ülkemizde yapılan Uludağ ve Dolu’nun(2012) Malatya ilini kapsayan araştırmasında medya ilişkisi genel anlamda incelenen suç tiplerinin her birinden korkuya neden olmasa da, bazıları ile ilişkisine rastlanmıştır. “Geceleri yaşanan genel korku” ve “saldırıya uğrama” korkusu ele alındığında “yerel gazetelerden haber okumanın” suç korkusunu etkilediği görülmüştür. Buna

karşın “hırsızlığa uğrama korkusu”, “gaspa uğrama korkusu”, cinsel saldırıya uğrama korkusu” ve “ cinayete uğrama” korkusuna etki etmediği görülmüştür. “Yerel gazetelerden haber okumak” bazı suç tiplerinde bireyin korkusunu etkilerken, “ulusal gazetelerden haber okumak” hiçbir suç tipinde bireyi etkilememiştir.

Hale (1996) bu durumu açıklarken özellikle aynı bölgeden bir bireyin mağduriyetini öğrendiğimizde bunun etkisinin, çok daha uzak bir bölgeden gelen habere göre çok daha fazla etki edeceğini belirtmiştir. Bu nedenle bireyin yerel medyadan duyduğu; kendine benzeyen(sosyal özellikler, fiziksel özellikler), benzer bölgede yaşayan mağdurların haberlerinden etkilenecek suç korkusu artacaktır.

2.1.3. Düzensizlik Yaklaşımı

Düzensizlik yaklaşımına göre bir bölgede görülen çöküş ve bununla birlikte gelen sosyal kontroldeki azalma, bireyin suç algısına etki edecektir (Ferraro, 1995). Buna göre, toplumdaki düzensizlik arttıkça suç korkusu da artacaktır (Taylor & Hale, 1986; Bursik & Grasmick, 1993). Düzensizlik yaklaşımı fiziki düzensizlik (yetersiz ışıklandırma, terk edilmiş evler vb.) ve sosyal düzensizlik (alkol alıp çevreyi rahatsız eden bireyler, dilenciler vb.) olmak üzere iki farklı boyuta sahiptir (Karakuş, 2013).

Ferraro’ya göre(1995) toplumdaki düzensizlik, o toplumun geleneksel olarak kabul edilmiş değer ve normlarının gerilemesini, belli standartların ihlallerine ve değişmesine işaret eder. Bu durum da sağladığı çevresel bilgiyle bireylerin mağdur olabilme algılarını etkileyerek onların belirttiği suç korku seviyelerini etkiler.

Bazı gözle görülebilen çevresel faktörlerle suç korkusunu ilişkilendirilmiştir. Bu faktörler:

- Yetersiz ışıklandırma
- Grafitiler (duvar yazıları, resimleri)

- Çöpler
- Vandalizm
- Suçlular için saklanma yerleri
- Kötü durumdaki binalar
- Rahatsız edici davranışlar
- Parklar, fabrikalar gibi genelde boş olan alanlar
- Çalılıkların konumları
- Bölgedeki insan sayısı
- Ses kirliliği
- Köpekler ve köpek pislikleri
- Bölgedeki kişilerin algılanma şekli
- Kullanılmış ve atılmış iğneler
- Boş ve ya terkedilmiş sokakların varlığıdır (Farrall, Gray & Jackson, 2007).

Bu faktörler yukarıda da belirtildiği gibi sosyal ve fiziki, bireyde suç korkusunu uyandıran işaretleri içermektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta bütün bu işaretlerin bireyde uyandırdığı yaşanan veya olunulan bölgenin düzensiz, gerilemekte ve tahmin edilemez olduğu duygusudur.

Bu tarz çevresel bilgiyi alan bireyler gerçekte veya sembolik olarak suçla kuşatıldığını hisseder, toplumun bozulduğunu ve bölgenin gerilediği düşüncesini geliştirir. Bu durum bireyin genel bir korku geliştirmesi dışında belli bir suç tipine karşı da korku geliştirmesine neden olabilir. Literatürde bu tür işaretlerin sonucunda ortaya çıkan kavramlar “çevresel işaretler”, “algılanan bölgesel problemler”, “düzensizlik”, “suçun işaretleri”, “kargaşa”, “tehlikenin ilk belirtileri”, “tehlike işaretleri” veya “kırık camlar” gibi farklı adlara sahip fakat benzer sosyal ve fiziksel problemleri işaret eden kavramlardır(Hale, 1996).

Hunter’a göre şehir yaşamındaki korkusu diğer bütün korkulardan üst seviyede olup, bireyi en çok tehdit edendir. Bu durumda da düzensizlik bireyi doğrudan bir suçu tecrübe etmesinden daha fazla etkilemektedir(aktaran: Hale, 1996). Bunun nedeni olarak yukarıda belirtilen “işaretler”e bireyin günlük yaşamında

sürekli maruz kalması ve bu nedenle bir suçun mağduru olma olasılığının çok daha yüksek olduğunu düşünmesi gösterilebilir (LaGrange, Ferraro, & Supancic, 1992).

Skogan ve Maxfield (1981) düzensizliğin suç korkusunu etkileyen önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Suç oranlarının düşük olduğu fakat suç korkusunun yüksek olduğu bölgelerde oturan bireyler bu düzensiz durumların suçtan daha büyük bir sorun olduğunu belirtmişlerdir(Hale, 1996).

Wilson ve Kelling (1982) kırık camlar teorisinde çok düşük bile olsa düzensizliğin daha ciddi suçlara zemin hazırlayacağını belirtmişlerdir. Eğer bir davranış veya “mal” bakımsız ve kendi haline bırakılırsa, bu durum bir topluluğun yıkımına kadar gidebilir. Bu sürecin sonunda kaçınılmaz olarak şiddet suçları meydana gelecek ve topluluğun üyeleri de davranışlarını buna göre biçimlendireceklerdir. Bu şekilde topluluktaki sosyal kontrolün seviyesi azalacak ve suçlu davranışı eskisinden olduğundan daha fazla hareket imkanı bulacaktır.

LaGrange, Ferraro ve Supancic (1992) kendi haline bırakılmış ve müdahale edilmemiş bireylerin, bakımsız mallardan daha büyük bir sorun olduğunu belirtmişlerdir. Skogan (1990) bunu destekler biçimde “düzensiz” olarak algılanan bireylerin dengesiz ve potansiyel olarak şiddete eğilimli olarak görüldüklerini belirtmiştir. Bu kişiler duvar yazılarını kendi varlıklarını ve güçlerini ortaya koymada bir amaç olarak kullanmaktadır.

Düzensizlik yaklaşımındaki en önemli nokta bölgedeki bireylerin korunmasında artık toplum tarafından belirlenen kural ve normların etkisini yitirebileceğidir (Skogan, 1990).

Fiziki ve sosyal düzensizliğin etkisi konusunda farklı çalışmalardan farklı sonuçlar elde edilmiştir. Rohe ve Burby sosyal düzensizliğin korkuyla daha güçlü bir ilişki içinde olduğunu belirtirken(aktaran: Hale, 1996); LaGrange, Ferraro ve Supancic(1992) bu iki düzensizlik tipi arasında çok anlamlı farklılıklar bulamamıştır. Bunlara ek olarak Taylor, Schumaker ve Gottfredson (1985) suç

korkusu ve düzensizlik ilişkisinin hem sosyal hem fiziksel çevresel koşullara bağlı olarak değişebildiğini belirtmiştir. Sürekli bir düzensizlik durumunun olduğu ve toplumsal bozulmanın arttığı durumlarda, bu değişkenlerin suç korkusu üzerindeki etkisi azalmaktadır (Taylor & Schumaker, 1990).

2.1.4. Toplumsal Kaygı

Düzensizlik yaklaşımı ile yakın ilişki içinde olan toplumsal kaygı yaklaşımı, bir bölge hakkında endişe arttıkça bu durumun suç korkusunu da arttıracaklarını belirtir (McGarrell, Giacomazzi & Thurman, 1997). Suç korkusunun, bir bölgedeki bireylerin ve bölgenin genelinin çevrelerini kontrol edemedikleri için hissettiği bir rahatsızlığın sonucu olduğu belirtilmiştir (Donnelly, 1988).

Taylor ve Hale'e (1986) göre çevrelerinden rahatsız olduklarını belirten bireylerin suç korkuları seviyeleri daha yüksektir. Lewis ve Salem (1986) bu durumu ortak değer ve özelliklerin erozyonuna bağlar. Buna göre sosyal değişimin gerçekleştiği, marjinalleşmenin yaşandığı bölgelerin kontrol altında tutulması daha zordur. Bu şekilde bireyler ne kendilerini ne de çevrelerini kontrol altında tutmayı başaramazlar. Düzensizlik yaklaşımıyla benzer şekilde bu durumun sonucunda sosyal kontrol azalmakta ve suç korkusu artmaktadır.

Bu yaklaşım bölgedeki suç ve düzensizlikle birlikte bölge sakinlerinde oluşan suç korkusuyla mücadele etmede toplumsal dayanışma ve güven, sosyal (enformel ve formel) kontrol mekanizmalarının önemine vurgu yapmaktadır (Karakuş, 2013).

Sosyal bozulma; toplumsal yapının, bireylerin ortak değerlerini tanıyamaması durumunda sosyal kontrolü artık daha fazla sağlayamaması şeklinde ortaya çıkar. Bu durumda bazı dış faktörler göz önüne alınmalıdır. Bu dış kaynaklar:

- Bölgenin sosyo-ekonomik durumu
- Bölgedeki evlerde yaşayanların ne sıklıkta değiştiği
- Bölgesel etnik çeşitlilik
- Toplum, aile yapısındaki bozulmalar

- Şehirleşme seviyeleri

olarak gösterilebilir (Sampson & Groves, 1989).

Sosyo-ekonomik durumu düşük bölgeler, finansal kaynaklar ve kendilerini geliştirmeyi ve organize etmeye yardımcı olacak ilişkiler yönünden zayıftır. Bu durumda da bu tip bölgeler gerilemekte, bu koşullarda da kendilerini bekleyen belirsiz gelecekle başa çıkamamaktadırlar(Hale, 1996).

Bir bölgenin sosyal ve ekonomik kaynaklara erişebilmesi; o bölgedeki suç algısını, bölgenin genel problemlerine bakışı ve doğal olarak suç korkusunu etkilemektedir. Politik güce erişimi olan bölgeler, kendileri ile aynı özellikleri taşımayan bölgelere göre kendi problemlerini çok daha efektif bir şekilde tanımlayabilir. Bu durum da genel olarak korkunun azaltılmasına yardımcı olur (Lewis & Salem, 1986). Bir topluluğun kendi çevresini kontrol edebilme yetisinin suç korkusunu etkilediği görülmektedir.

Enformel sosyal kontrol azaldıkça, suç korkusu da artar (Hale, 1996). Taylor ve Hale (1986) bu durumun nedeni olarak sürekli olarak toplumda bulunan düzensizliklerin resmi yetkililerin bu durumla başa çıkamadıklarını gösterdiğini, bunun da toplumda suç korkusunu uyandıran bir nokta olduğunu belirtir. Bu nedenle suç korkusunun, yetersiz kaynaklar sonucunda hükümetin veya sosyal yapının bireyin güvenliğini sağlayamayacağı düşüncesi üzerine ortaya çıktığını belirtir.

Bölgedeki evlerde yaşayanların değişme sıklığının, sosyal kontrol için önemli olan bireyler arasındaki ilişkinin kurulmasını önleyebileceği dolayısıyla suç korkusunu arttırabileceği beklenebilir. Bunun nedeni olarak, bu tip hareketliliğin suç korkusunu azaltıcı etkisi olan sosyal destek ve dayanışma mekanizmalarının oluşumuna engel olması gösterilebilir (Taylor & Hale, 1986).

Etnik çeşitlilik potansiyel olarak bir toplumun ulaşmak istediği ortak amaçlar önünde bir engel olabilmekte ve bu sebepten dolayı sosyal çözölmeyi hızlandırabilmektedir. Toplumun ele alınışı açısından toplumun üyeleri kurallara ve yasalara uyan, o topluma entegre olmuş bireyler olarak kabul görmektedir.

Burada asıl sorun “dışarıdan gelenler”den, “yabancılar”dan kaynaklanmaktadır. Toplumun üyelerinden farklı olanlar, dışarıdan gelenler “sapkın” ya da “yabancı” olarak etiketlenir. Bu durum özellikle sosyo-ekonomik durumu düşük olan bölgelerde etnik çeşitlilik fazlaysa suç korkusunu etkilemektedir (Hale, 1996).

Aile yapısındaki bozulma da sosyal çözölmeyi hızlandırabilir. Örneğin anne ve baba içeren aileler, boşanmış ebeveynlere göre hem çocuklarına hem de kendi yaşadıkları evlerine daha iyi bakabilirler. Bu durum içinde bulunulan topluluk için de bir avantaj haline gelmektedir. Bu görüşte tek başına kalmış ebeveynlerin çoğunlukta olduğu yapılarda sosyal kontrolün azalacağı ve bunun da suç korkusu doğuracağı tartışılmıştır(Hale, 1996).

Hale’e (1996) göre şehirleşme oranları da enformel sosyal kontrolü etkileyeceğinden suç korkusunu etkiler. Şehirlerin kırsal alanlara göre sosyal kontrol sağlaması çok daha zordur. Bu düşüncenin temeli genelde şehirlerin toplumsal yapıdaki sınırları konusunda yeterince açık olmaması ve ortak bir kimlik oluşturabilecekleri bir temelden uzak olmaları ile açıklanabilir. Yine bu durumda da ekonomik faktörler önemlidir. Özellikle şehir merkezlerinden sosyo-ekonomik durumu yüksek olan bireylerin taşınmasıyla bu bölgeye gelen sosyo-ekonomik durumu düşük gruplar suç korkusunu etkileyebilmektedir.

Toplumsal kaygı yaklaşımının önemi bireylerin korkusunun kendi kişisel özelliklerinin dışında, toplumsal yapı bağlamında ele alınmasından gelmektedir. Suçun etkisi sadece bireyle sınırlı kalmayarak toplumsal yapıda da kendini göstermektedir. Sadece bireye odaklanmak bu durumda korkunun sosyal yönünün tamamen ihmal edilmesine ve bu durum da olgunun tam olarak kavranamamasına sebebiyet vermektedir.

Lewis ve Salem’e göre (1986) suç korkusu eğer bir bölgedeki bozulmaya verilen bir tepkiyse, bu durumu anlayabilmek için bireylerin kim olduğuyla birlikte nerede yaşadıklarına da bakılmalıdır. Çünkü bu bozulmayı gösteren de toplumsal yaşamdaki fiziksel ve zihinsel bozulmadır.

3. BÖLÜM

BULGULAR

3.1. BETİMLEYİCİ BULGULAR

3.1.1. Cinsiyet

Tablo 1. Cinsiyet dağılımı

	Frekans	Geçerli Yüzde
Erkek	241	47,0
Kadın	272	53,0
Toplam	513	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %47'si erkek, %53'ü kadındır.

3.1.2. Yaş Dağılımı

Tablo 2. Yaş dağılımı

	Frekans	Geçerli Yüzde
18,00	16	3,1
17,00	165	32,2
16,00	162	31,6
15,00	170	33,1
Toplam	513	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %3,1'i 18 yaşında, %32,2'si 17 yaşında, %31,6'sı 16 yaşında ve %33,1'i 15 yaşındadır.

3.1.3. Doğum Yeri

Tablo 3. Doğum yeri dağılımı

	Frekans	Geçerli Yüzde
Şehir	425	82,8
İlçe	82	16,0
Köy	6	1,2
Toplam	513	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %82,2'si şehirde, %16'sı ilçede ve %1,2'si köyde doğduklarını belirtmişlerdir.

3.1.4. Yaşanılan Yer

Tablo 4. Yaşanılan yer dağılımı

	Frekans	Geçerli Yüzde
Şehir	469	91,4
İlçe	41	8,0
Köy	3	,6
Toplam	513	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %91,4'ü şehirde, %8'i ilçede, %0,6'sı köyde yaşadıklarını belirtmiştir.

3.1.5. Yaşanılan Konutta Oturma Süresi

Tablo 5. Yaşanılan konutta oturma süresi dağılımı

	Frekans	Geçerli Yüzde
1-5 yıl	271	52,8
6-10 yıl	135	26,3
11+ yıl	107	20,9
Toplam	513	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %52,8'i 1-5 sene süresince, %26,3'ü 6-10 sene süresince ve %20,9'u 11 ve üzeri senedir aynı konutta oturduklarını belirtmişlerdir.

3.1.6. Suça Maruz Kalmaktan Korkma

Tablo 6. Suça maruz kalmaktan korkma

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	252	49,1
Hayır	261	50,9
Toplam	513	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %49,1'i suça maruz kalmaktan korkarken, %50,9'u suça maruz kalmaktan korkmadıklarını belirtmiştir.

3.1.7. Suça Maruz Kalmaktan Neden Korkuyorsunuz?

Tablo 7. Suça maruz kalmaktan korkma nedeni

	Frekans	Geçerli Yüzde
Mahalleimde suç oranı çok yüksek	21	8,9
Medyanın yaptığı suç haberleri yüzünden	161	67,9
Ailem/Arkadaşlarım suça maruz kaldılar	24	10,1
Daha önce suça maruz kaldım	31	13,1
Toplam	237	100,0

Suçla maruz kalmaktan korkan lise öğrencilerinin %67,9'u medyanın yaptığı suç haberleri nedeniyle, %13,1'i daha önceki mağduriyetleri nedeniyle, %10,1'i ailesinin/arkadaşlarının suça maruz kalması nedeniyle ve %8,9'u mahallelerinde suç oranlarının çok yüksek olması nedeniyle suça maruz kalmaktan korktuklarını belirtmişlerdir.

3.1.8. Hangi Suç Türlerine Maruz Kalmak Öğrencileri Korkutuyor?

Tablo 8. Mağduru olunmasından korkulan suç türleri

	Frekans	Geçerli Yüzde
Araba Hırsızlığı	36	7,3
Eve hırsız girmesi	98	20,0
Gasp	43	8,8
Dolandırıcılık	26	5,3
Darp	38	7,7
Sözlü veya fiili cinsel taciz	154	31,4
Tehdit	26	5,3
Kapkaç	7	1,4
Bilişim Suçları	24	4,9
Diğer	39	7,9
Toplam	491	100,0

Öğrencilerin bir suçtan korkmaları durumunda en çok hangi suç tipinden korkacakları sorulduğunda, araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %31,4'ü sözlü veya fiili olarak tacize uğramaktan, %20'si evlerine hırsız girmesinden, %1,4'ü kapkaç uğramaktan, %8,8'i gasp edilmekten, %7,7'si darp edilmekten, %7,3'ü arabalarının çalınmasından, %5,3'ü dolandırıcılık mağduru olmaktan, %5,3'ü tehdit edilmekten, %4,9'u bilişim suçları olarak kategorilendirilen suçlara maruz kalmaktan en çok korktuklarını belirtmişlerdir.

3.1.9. Suç Mağduru Olmamak İçin Günlük Hayatta Değişiklik Yapıyor Musunuz?

Tablo 9. Günlük hayatta değişiklik yapma

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	176	36,0
Hayır	282	57,7
Diğer	31	6,3
Toplam	489	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %36'sı suç mağduru olmamak için günlük yaşantılarında değişiklik yaptıklarını, %57,7'si değişiklik yapmadıklarını belirtmişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen %6,3 ise ara sıra değişiklik yaptığını belirtmişlerdir.

3.1.10. Suç Mağduru Olmamak için Önlem Almak

Tablo 10. Önlem Almak

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	276	55,8
Hayır	219	44,2
Toplam	495	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin suça maruz kalmamak için önlem alıp almadıkları incelendiğinde %55,8'i önlem aldıklarını, %44,2'si ise önlem almadıklarını belirtmişlerdir.

3.1.11. Önlem Alıyorsanız Aldığınız Önlemler Nelerdir?

Tablo 11. Alınan önlem çeşitleri

	Frekans	Geçerli Yüzde
Biber Gazı	27	10,9
Çevreye karşı, gidilen yerlerde dikkatli olmak	22	8,9
Yalnız dışarı çıkmamak	98	39,5
Savunma Sporları	12	4,8
Kesici/Delici cisim taşımak	46	18,5
Alkol veya madde kullanımı	12	4,8
Diğer	31	12,5
Toplam	248	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %39,5'i yalnız dışarı çıkmaktan kaçındıklarını, %18,5'i kesici/delici cisim taşıdıklarını, %10,9'u önlem olarak biber gazı taşıdıklarını, %8,9'u gidilen yerlerde ve çevrelerine daha fazla dikkat ettiklerini, %4,8'i savunma sporları yaptıklarını, %4,8'i cesaret kazanabilmek için alkol veya madde kullandıklarını belirtmişlerdir. %12,5 ise diğer olarak kategoriler dışı kalmış önlemler aldıklarını belirtmişlerdir.

3.1.12. Yaşam Kalitesini Engelleme

Tablo 12. Yaşam kalitesini engelleme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Engelliyor	85	17,8
Engellemiyor	371	77,8
Diğer	21	4,4
Toplam	477	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %17,8'i suç maruz kalma korkularının yaşam kalitelerini engellediğini, %77,8'i suça maruz kalma korkularının yaşam kalitelerini engellemediğini belirtmişlerdir. %4,4'ü ise sürekli bir engellemeden

bahsedilemeyeceğini, ara sıra engellediğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bir yarısına yakın bir kısmı günlük hayatta değişiklik yapmalarına rağmen suç korkusunun yaşam kalitelerini engellemediğini düşünmekte bu durum da aldıkları önlemlerin kendilerini güvende hissettirmede başarılı olduğu sonucunu çıkarabilmektedir.

3.1.13. Komşularınızla Olan Sosyal İlişkileriniz Güçlü Mü?

Tablo 13. Komşularla olan sosyal ilişkilerin durumu

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	322	64,1
Hayır	108	21,5
Diğer	72	14,3
Toplam	502	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin % 64,1'i komşularıyla ilişkilerinin güçlü olduğunu belirtirken %21,5'i komşularıyla olan ilişkilerinin güçlü olmadığını belirtmişlerdir.

3.1.14. Komşuları Yakından Tanımak Güven Duygunuzu Arttırır Mı?

Tablo 14. Komşuları tanımanın güven duygusuna olan etkisi

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	367	73,0
Hayır	113	22,5
Diğer	23	4,6
Toplam	503	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %73'ü komşularını yakından tanımanın güven duygularını attırdığını belirtmiştir. %22,5 ise komşularını yakından tanımanın güven duygularını arttırmaya bir etkisi olmadığını düşünmektedir.

3.1.15. Gündemi Takip Etme Biçimleri

Tablo 15. Gündemi takip etme biçimleri

	Frekans	Geçerli Yüzde
TV	276	54,5
Gazete	28	5,5
İnternet	181	35,8
Radyo	3	,6
Diğer	18	3,6
Toplam	506	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin % 54,5'i gündemi televizyonlardan, %35,8'i internetten %5,5'i gazetelerden ve %0,6'sı radyodan takip ettiklerini belirtmişlerdir.

3.1.16. Medyada Görülen Suç Türlerinden Hangisi Sizi Etkiliyor?

Tablo 16. Medyada görülüp etkilenilen suç türleri

	Frekans	Geçerli Yüzde
Cinayet	197	49,9
Cinsel Saldırı	82	20,8
Hırsızlık/Gasp	26	6,6
Darp	13	3,3
Kadına Yönelik Şiddet	13	3,3
Terör	15	3,8
Diğer	49	12,4
Toplam	395	100,0

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %49,9'u cinayet haberlerinden, %20,8'i cinsel saldırı haberlerinden, %6,6'sı hırsızlık ve gasp haberlerinden, %3,5'ü darp haberlerinden, %3,3'ü kadına yönelik şiddetin ön plana çıkartıldığı haberlerden, %3,8'i terör haberlerinden etkilendiklerini belirtmişlerdir.

3.1.17. Oturduğunuz Mahallede Gündüz Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?

Tablo 17. Mahallede Gündüz Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissetme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	424	83,0
Hayır	25	4,9
Zaman zaman	57	11,2
Diğer	5	1,0
Toplam	511	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %83'ü oturdukları mahallede gündüz tek başlarına dolaşırken kendilerini güvende hissettiklerini, %4,9'u güvende hissetmediklerini ve %11,2'si kendilerini zaman zaman güvende hissettiklerini belirtmiştir.

3.1.18. Oturduğunuz Mahallede Karanlıkta, Geceleri Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?

Tablo 18. Mahallede Karanlıkta, Geceleri Tek Başınıza Dolaşırken Kendinizi Güvende Hissetme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	274	53,8
Hayır	90	17,7
Zaman zaman	135	26,5
Diğer	10	2,0
Toplam	509	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %53,4'ü oturdukları mahallede geceleri tek başlarına dolaşırken kendilerini güvende hissettiklerini, %17,7'si güvende hissetmediklerini ve %26,5'i kendilerini zaman zaman güvende hissettiklerini belirtmiştir. Öğrenciler gündüz oturdukları bölgede tek başlarına dolaşırken kendilerini büyük ölçüde güvende hissetmelerine rağmen bu oran gece vaktinde neredeyse yarıya düşmüştür.

3.1.19. Evinizde Gün İçerisinde Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?

Tablo 19. Evde gün içerisinde kendini güvende hissetme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	474	92,6
Hayır	13	2,5
Zaman zaman	25	4,9
Toplam	512	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %92,6'sı evde gün içerisinde kendilerini güvende hissettiklerini, %2,5'i güvende hissetmediklerini ve %4,9'u kendilerini zaman zaman güvende hissettiklerini belirtmiştir.

3.1.20. Evinizde Karanlık Çöktükten Sonra, Gece Kendinizi Güvende Hissediyor Musunuz?

Tablo 20. Evde karanlık çöktükten sonra kendini güvende hissetme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	414	81,7
Hayır	32	6,3
Zaman zaman	57	11,2
Diğer	4	,8
Toplam	507	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %81,7'si evde gece vakti kendilerini güvende hissettiklerini, %6,3'ü güvende hissetmediklerini ve %11,2'si kendilerini zaman zaman güvende hissettiklerini belirtmiştir. Öğrenciler hem gündüz hem de gece evlerinde kendilerini büyük oranda güvende hissetmektedirler. Dışarıda olmanın aksine öğrenciler evde iken güvenlik algıları gece vaktinde pek değişmemiştir. Bu durum karanlığın korkuyu etkilemesinden çok karanlığın bireyin üzerinde kontrol sahibi olmadığı alanda kendini güvende hissetmediğini gösterir ve bu boyutuyla durumu sosyal bir problem haline getirir.

3.1.21. Karanlık Çöktükten Sonra, Gece Dışarıya Yalnız Başınıza Çıkmamaya Özen Gösterir Misiniz?

Tablo 21. Karanlık çöktükten sonra, gece dışarıya yalnız başınıza çıkmamaya özen gösterme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	220	43,6
Hayır	238	47,1
Diğer	47	9,3
Toplam	505	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %43,6'sı karanlık çöktükten sonra dışarıya yalnız başlarına çıkmamaya özen gösterdiklerini, %47,1'i özen göstermediklerini ve %9,3'ü ara sıra özen gösterdiklerini belirtmişlerdir.

3.1.22. Karanlık Çöktükten Sonra, Gece Evinizin Kapısı Çaldığında Cevap Verirken Çekinir Misiniz?

Tablo 22. Karanlık çöktükten sonra, gece evinizin kapısı çaldığında cevap verirken çekinme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	187	37,3
Hayır	268	53,4
Diğer	47	9,4
Toplam	502	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %37,3'ü karanlık çöktükten sonra kapıya cevap verirken çekineceklerini, %53,4'ü ise çekinmeyeceklerini belirtmiştir. Birey kendini evinde geceleri de büyük oranda güvende hissetse de, bahsedilen kontrol alanı dışından gelen bir “yabancı” söz konusu olduğunda korku tepkisi verebilir.

3.1.23. Yaşadığınız Yakın Çevreyi Dikkate Alarak, Suç İşlenmesi Açısından Sizce Güvenli Midir?

Tablo 23. Yakın çevrenin suç işlenmesi açısından güvenliği algısı

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	240	48,1
Hayır	117	23,4
Zaman zaman	137	27,5
Diğer	5	1,0
Toplam	499	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %48,1'i yaşadıkları çevrenin güvenli olduğunu düşünürken, %23,4'ü güvenli olmadığını düşünmektedir. %27,5 oranında ise zaman zaman güvenli olduğu yönünde görüş belirtilmiştir.

3.1.24. Önümüzdeki Aylarda Sizce Evinize Bir Hırsız Girebilir Mi?

Tablo 24. Yakın zamanda evinize hırsız girebilme olasılığı

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	101	20,5
Hayır	263	53,5
Diğer	128	26,0
Toplam	492	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %20,5'i önümüzdeki aylarda evlerine hırsız girebileceğini düşünürken, %53,5'i gireceğini düşünmemektedir.

3.1.25. Sokağa Çıktığınız Zaman Cüzdanınızın Çalınabileceği Endişesini Hissediyor Musunuz?

Tablo 25. Sokağa çıktığınız zaman cüzdanınızın çalınabileceği endişesini hissetme

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	166	33,1
Hayır	268	53,4
Diğer	68	13,5
Toplam	502	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %33,1'i sokağa çıktığı zaman cüzdanının çalınabileceğini düşünürken, %53,4'ü çalınabileceğini düşünmemektedir.

3.1.26. Aile Bireylerinizden Birinden Haber Alamadığınızda Aklınıza Onların Bir Suçun Mağduru Olabileceği İhtimali Geliyor Mu?

Tablo 26. Aile bireylerinizden birinden haber alamadığınızda aklınıza onların bir suçun mağduru olabileceği ihtimali gelmesi

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	103	20,6
Hayır	210	41,9
Zaman zaman	182	36,3
Diğer	6	1,2
Toplam	501	100,0

Öğrencilerin %20,6'sı aile bireylerinden haber alamadığında aklına onların bir suçun mağduru olabileceğini düşünürken, %41,9'u bu ihtimali aklına getirmemektedir. Suç mağduru olma ihtimalini zaman zaman düşünenlerin oranı %36,3'tür.

3.1.27. Sizce Yaşadığınız Mahallede Suç Oranı Yüksek Midir?

Tablo 27. Yaşanılan mahalledeki suç oranı algısı

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	73	14,6
Hayır	369	73,9
Diğer	57	11,4
Toplam	499	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %14,6'sı yaşadıkları mahallede suç oranlarının yüksek olduğunu düşünürken, %73,9'u suç oranlarının yüksek olduğunu düşünmemektedir.

3.1.28. Sizce Yaşadığınız Şehirde Suç Oranı Yüksek Midir?

Tablo 28. Yaşanılan şehirdeki suç oranı algısı

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	346	68,9
Hayır	96	19,1
Diğer	60	12,0
Toplam	502	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %68,9'u yaşadıkları şehirdeki suç oranlarının yüksek olduğunu düşünürken, %19,1'i suç oranlarının yüksek olduklarını düşünmemektedir. Öğrenciler yaşadıkları mahallede suç oranlarının düşük olduğunu düşünmelerine rağmen, yaşadıkları şehirde suç oranlarının daha yüksek olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu durumun, medyanın durumu olduğundan farklı ve abartılı yansıtması nedeniyle gerçekleştiği düşünülebilir.

3.1.29. Sizce Kadınlar Mı Erkekler Mi Daha Çok Suç Mağduru Olmaktadır?

Tablo 29. Kadınların mı erkeklerin mi daha fazla suç mağduru olduğu düşüncesi

	Frekans	Geçerli Yüzde
Kadın	372	78,2
Erkek	104	21,8
Toplam	476	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 78,2'si kadınların daha çok suç mağduru olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin daha çok suç mağduru olabileceğini düşünen kısmın oranı %21,8'dir.

3.1.30. Son Bir Yılda, Oturduğunuz Mahallede Sarhoş Kişilerle ya da Tiner Kullanan Çocuklarla Karşılaştınız Mı?

Tablo 30. Sarhoş kişilerle ya da tiner kullanan çocuklarla karşılaşma

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	204	40,2
Hayır	304	59,8
Toplam	508	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %40,2'si son bir yıl içerisinde sarhoş kişilerle veya tiner kullanan bireylerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu tarz kişilerle karşılaşmayan gençlerin oranı %59,8'dir.

3.1.31. Dışarı Çıktığınızda Etraftaki Genç Bireylerin Bir Arada Bulunduğu Gruplarla Karşılaşmaktan Kaçınıyor Musunuz?

Tablo 31. Genç bireylerin bir arada bulunduğu gruplardan kaçınma

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	167	33,0
Hayır	283	55,9
Diğer	56	11,1
Toplam	506	100,0

Öğrenciler dışarı çıktıklarında genç bireylerin bir arada bulunduğu gruplarla karşılaşmaktan kaçınıp kaçınmadıkları sorusuna %33 oranında kaçındıkları cevabını vermişlerdir. Kaçınmayanların oranı ise %55,9'dur. Ara sıra şeklinde ele alınabilecek diğer seçeneğinde, karşılaştıklarını %11,1 oranında öğrenci belirtmiştir.

3.1.32. Sizce suça maruz kalmaktan, korkmanız gerektiğinden fazla mı korkuyorsunuz?

Tablo 32. Suça maruz kalmaktan korkulması gerektiğinden fazla korkma

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	40	8,0
Hayır	436	87,2
Diğer	24	4,8
Toplam	500	100,0

Suçta maruz kalmaktan gerekenden fazla korktuğunu belirten öğrencilerin oranı %8'dir. Buna karşın %87,2 oranındaki öğrenci gerekenden daha fazla korktuğunu düşünmemektedir.

3.1.33. Evinizde Güvenlik Amacı ile Hangi Tedbirler Bulunmaktadır?

Tablo 33. Evde bulunan Güvenlik Tedbirleri

	Sayı	Yüzde
Hırsız alarmı	69	8,2%
Özel kapı kilidi	201	24,0%
Pencere/kapı demiri	107	12,8%
Bekçi köpeği	24	2,9%
Yüksek parmaklıklar	33	3,9%
Kapıda güvenlik	67	8,0%
Site/mahalle güvenliği	112	13,3%
Komşular arası anlaşma	104	12,4%
Hiç biri	79	9,4%
Diğer	43	5,1%

Evlerinde güvenlik amacıyla hangi önlemleri aldıkları sorulduğunda öğrencilerin verdikleri bütün cevaplar dikkate alındığında; bulunan oranlar sırasıyla; %40,8 oranında özel kapı kilidi, %22,7 oranında site/mahalle güvenliği, %21,7 oranında pencere/kapı demirleri, %21,1 oranında komşular arası sözlü bir anlaşma, %14 oranında hırsız alarmı, %13,6 oranında kapıda güvenlik, %6,7 oranında yüksek parmaklıklar ve %2,9 oranında bekçi köpeği olmuştur. Kategorilendirilemeyen önlemlerin oranı %8,7'dir %16 oranında öğrenci ise hiçbir güvenlik önlemi bulunmadığını belirtmiştir.

3.1.34. Evinizde Tabanca, Pompalı Tüfek, Av Tüfeği veya Havalı Tüfek Var Mı?

Tablo 34. Evde ateşli silah bulundurma

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	164	32,8
Hayır	308	61,6
Diğer	28	5,6
Toplam	500	100,0

Evlerinde tabanca, pompalı tüfek, av tüfeği veya havalı tüfek olduğunu belirten öğrencilerin oranı %32,8'dir. Bu tarz silahların dışında evlerinde silah bulunduranların oranı ise %5,6'dır. Evlerinde silah bulundurmayan bireyler örneklemin %61,6'sını oluşturmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken bir nokta, öğrencilerin ailelerinin mesleği gereği evlerinde ateşli silah bulunması olabilir.

3.1.35. Genellikle Komşularınız Hakkında Bilgi Sahibi Olmak İster Misiniz?

Tablo 35. Komşular hakkında bilgi sahibi olma isteği

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	302	60,2
Hayır	170	33,9
Diğer	30	6,0
Toplam	502	100,0

Komşuları hakkında bilgi sahibi olmak isteyenlerin oranı %60,2 iken, bilgi sahibi olmak istemeyenlerin oranı %33,9'dur.

3.1.36. Komşularınızı Yakından Tanımak Sizin Güven Duygunuzu Arttırır Mı?

Tablo 36. Komşuları tanımanın güven duygusu üzerindeki etkisi

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	367	73,0
Hayır	113	22,5
Diğer	23	4,6
Toplam	503	100,0

Öğrencilerin %73'ü komşularını yakından tanımanın güven duygularını arttırdığını belirtmiştir. Buna karşın %22,5 oranında öğrenci komşularını yakından tanımanın güven duygularını arttırmadığını belirtmiştir.

3.1.37. Sizce Toplumumuzda İnsanlar, Aşağıda Belirtilen Suç Mağdurlarından En Çok Hangisine Karşı Duyarlı Davranırlar?

Tablo 37. Öğrencilere göre toplumun en çok duyarlı davrandığı suç mağdurları

	Frekans	Geçerli Yüzde
Hırsızlık	119	23,8
Cinayet	82	16,4
Cinsel saldırı	189	37,9
Kapkaç	29	5,8
Darp	33	6,6
Diğer	47	9,4
Toplam	499	100,0

Öğrenciler toplumumuzdaki insanların hangi tür suç faaliyetinin mağdurlarına karşı daha duyarlı yaklaştığını düşündükleri sorusuna %37,9 oranında cinsel saldırı, %23,8 oranında hırsızlık, %16,4 oranında cinayet, %6,6 oranında darp ve %5,8 oranında kaçak cevapını vermişlerdir. Aynı soruya %9,4 oranında diğer cevabı alınmıştır.

3.1.38. Sizce Medya Suç Haberlerini Doğru Bir Şekilde Yansıtıyor Mu?

Tablo 38. Medyanın haberleri doğru bir şekilde yansıtması

	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	44	9,0
Hayır	366	74,5
Diğer	81	16,5
Toplam	491	100,0

Medyanın suç haberlerini doğru bir şekilde yansıttığını düşünen bireylerin oranı %9 iken, %74,5 haberlerin doğru yansıtılmadığını düşünmektedir. Ara sıra anlamına gelebilecek diğer seçeneğini işaretleyen öğrencilerin oranı %16,5'tir.

3.1.39. Çeşitli Suç Olaylarına Öğrencilerin Tepkileri

Tablo 39. Çeşitli suç senaryolarına öğrencilerin tepkileri

	Bir taciz olayına tanık olunması		Sokakta bir hırsızlık olayına tanık olunması		Komşularının evine hırsız girdiğine tanık olunması	
	Frekans	Geçerli Yüzde	Frekans	Geçerli Yüzde	Frekans	Geçerli Yüzde
Kendim hemen müdahale ederim	187	37,4	117	23,7	130	26,2
Başıma dert almak istemem, görmezden gelirim	34	6,8	18	3,6	28	5,6
Polise haber veririm	218	43,6	330	66,8	299	60,3
Diğer	61	12,2	29	5,9	39	7,9
Toplam	500	100,0	494	100,0	496	100,0

Öğrencilere hayali fakat karşılaşmaları olası bir suç senaryosu karşısında ne yapacakları sorulduğunda;

Bir taciz olayına tanık oldukları durumda öğrenciler %43,6 oranında polise haber vereceklerini, %37,4 oranında kendileri müdahale edeceklerini belirtmişlerdir.

Sokakta bir hırsızlık olayına tanık oldukları durumda öğrenciler %60,3 oranında polise haber vereceklerini, %26,2 oranında kendileri müdahale edeceklerini belirtmişlerdir.

Bir komşularının evine hırsız girdiğine tanık oldukları durumda öğrenciler %66,8 oranında polise haber vereceklerini, %23,7 oranında kendileri müdahale edeceklerini belirtmişlerdir.

3.2. ANALİZLER

3.2.1. Cinsiyet ve Suç Korkusu Arasındaki İlişki

Tablo 40. Cinsiyet ve Suç Korkusu

			Suça maruz kalmaktan korkuyor mu?		
			Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Erkek	Sayı	99	142	241
		Satır %	41,1%	58,9%	100,0%
	Kadın	Sayı	153	119	272
		Satır %	56,3%	43,8%	100,0%
Toplam		Sayı	252	261	513
		Satır %	49,1%	50,9%	100,0%

Öğrencilerin cinsiyetleri ve suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur($\chi^2=11,768$, $p<0,05$). Erkek öğrencilerin %41,1'i suça maruz kalmaktan korktuklarını belirtirken, %58,9'u korkmadıklarını belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin %56,3'ü suça maruz kalmaktan korktuklarını söylerken, %43,8'i ise korkmadıklarını belirtmişlerdir.

3.2.2. Yaş ve Suç Korkusu Arasındaki İlişki

Tablo 41. Yaş ve suç korkusu

			Suça maruz kalmaktan korkuyor mu?		Toplam
			Evet	Hayır	
Yaş	18,00	Sayı	8	8	16
		Satır %	50,0%	50,0%	100,0%
	17,00	Sayı	70	95	165
		Satır %	42,4%	57,6%	100,0%
	16,00	Sayı	81	81	162
		Satır %	50,0%	50,0%	100,0%
	15,00	Sayı	93	77	170
		Satır %	54,7%	45,3%	100,0%
Toplam	Sayı		252	261	513
	Satır %		49,1%	50,9%	100,0%

Öğrencilerin yaşları ve suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=5,137$, $p>0,05$). 18 yaşındaki öğrencilerin %50'si, 17 yaşındaki öğrencilerin %42,4'ü, 16 yaşındaki öğrencilerin %50'si, 15 yaşındaki öğrencilerin %54,7'si suça maruz kalmaktan korkmaktadırlar.

3.2.3. Yaşanılan Bölge ve Suç Korkusu İlişkisi

Tablo 42. Yaşanılan bölge ve suç korkusu

			Suça maruz kalmaktan korkuyor mu?		
			Evet	Hayır	Toplam
Nerede yaşıyor?	Şehir	Sayı	223	246	469
		Satır %	47,5%	52,5%	100,0%
	İlçe	Sayı	27	14	41
		Satır %	65,9%	34,1%	100,0%
	Köy	Sayı	2	1	3
		Satır %	66,7%	33,3%	100,0%
Toplam	Sayı		252	261	513
	Satır %		49,1%	50,9%	100,0%

Öğrencilerin yaşadıkları yerler ve suç korkuları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=5,427$, $p>0,05$). Şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin %47,5'i suç mağduru olmaktan korkarken, ilçede yaşayan öğrencilerin %65,9'u ve köyde yaşayan öğrencilerin %66,7'si suça maruz kalmaktan korkmaktadır.

3.2.4. Yaşanılan Konutta Oturma Süresi ve Suç Korkusu İlişkisi

Tablo 43. Yaşanılan konutta oturma süresi ve suç korkusu

			Suça maruz kalmaktan korkuyor mu?		
			Evet	Hayır	Toplam
Ne zamandır aynı evde oturuyor?	1-5 yıl	Sayı	132	139	271
		Satır %	48,7%	51,3%	100,0%
	6-10 yıl	Sayı	68	67	135
		Satır %	50,4%	49,6%	100,0%
	11+ yıl	Sayı	52	55	107
		Satır %	48,6%	51,4%	100,0%
Toplam	Sayı	252	261	513	
	Satır %	49,1%	50,9%	100,0%	

Öğrencilerin yaşadıkları yerler ve suç korkuları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($\chi^2=0,114$, $p>0,05$). Yaşadıkları konutlarda oturma süresi 1-5 yıl arası olan öğrencilerin %48,7'si, 6-10 yıl olan öğrencilerin %50,4'ü ve 11 yıl ve daha uzun süredir oturan öğrencilerin %48,6'sı suça maruz kalmaktan korkmaktadırlar.

3.2.5. Cinsiyet ve Suç Mağduru Olma Korkusunun Nedeni Arasındaki İlişki

Tablo 44. Cinsiyet ve suç mağduru olma korkusunun nedeni

		Neden suça maruz kalmaktan korkuyor?			
		Mahalleimde suç oranı çok yüksek	Medyanın yaptığı suç haberleri yüzünden	Ailem/Arkadaşlarım suça maruz kaldılar	Daha önce suça maruz kaldım
					Toplam
Cinsiyet Erkek	Sayı	14	55	11	13
	Satır %	15,1%	59,1%	11,8%	100,0%
Kadın	Sayı	7	106	13	18
	Satır %	4,9%	73,6%	9,0%	100,0%
Toplam	Sayı	21	161	24	31
	Satır %	8,9%	67,9%	10,1%	100,0%

Öğrencilerin cinsiyetleri ve suçtan korkma nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=8,899$, $p<0,05$). Erkek öğrencilerin %15,1'i mahallelerindeki suç oranlarının çok yüksek olması nedeniyle, %59,1'i medyanın yaptığı suç haberleri nedeniyle, %11,8'i ailesinin/arkadaşlarının bir suçun mağduru olması nedeniyle ve %14'ü de kendileri bir suçun kurbanı olmaları nedeniyle suçtan korktuklarını belirtmişlerdir. Kız öğrenciler ise neden korktukları sorusuna %4,9 oranında mahallelerinde suç oranının çok yüksek olduğunu, %73,6 oranında medyanın yaptığı suç haberleri nedeniyle, %9 oranında ailelerinin/arkadaşlarının suç mağduru olmaları sebebiyle ve %12,5 oranında daha önce kendileri suç mağduru cevaplarını vermişlerdir.

3.2.6. Cinsiyet ve Mağduru Olunmasından Korkulan Suç Türleri

Tablo 45. Cinsiyet ve mağduru olunmasından korkulan suç türleri

	Cinsiyet					
	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	Satır %	Sayı	Satır %	Sayı	Satır %
Araba Hırsızlığı	25	11,30%	11	4,10%	36	7,30%
Eve hırsız girmesi	36	16,30%	62	23,00%	98	20,00%
Gasp	26	11,80%	17	6,30%	43	8,80%
Dolandırıcılık	19	8,60%	7	2,60%	26	5,30%
Darp	20	9,00%	18	6,70%	38	7,70%
Sözlü veya fiili cinsel taciz	29	13,10%	125	46,30%	154	31,40%
Tehdit	13	5,90%	13	4,80%	26	5,30%
Kapkaç	5	2,30%	2	0,70%	7	1,40%
Bilişim Suçları	21	9,50%	3	1,10%	24	4,90%
Diğer	27	12,20%	12	4,40%	39	7,90%
Toplam	221	100%	270	100%	491	100%

Öğrencilerin cinsiyetleri ve korktukları suç türleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=96,338$, $p<0,05$). Erkek öğrencilerin %11,3'ü araba hırsızlığından, %16,3'ü evlerine hırsız girmesinden, %11,8'i gasp edilmekten, %8,6'sı dolandırıcılık mağduru olmaktan, %9'u darp edilmekten, %13,1'i sözlü veya fiili cinsel tacize uğramaktan, %5,9'u tehdit edilmekten, %2,3'ü kapkaç mağduru olmaktan ve %9,5'i bilişim suçlarına mağdur olmaktan en çok korktuklarını belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin %4,1'i araba hırsızlığından, %23'ü evlerine hırsız girmesinden, %6,3'ü gasp edilmekten, %2,6'sı dolandırıcılık mağduru olmaktan, %6,7'si darp edilmekten, %46,3'ü sözlü veya fiili cinsel tacize uğramaktan, %4,8'i tehdit edilmekten, %0,7'si kapkaç mağduru olmaktan ve %1,1'i bilişim suçlarına mağdur olmaktan en çok korktuklarını belirtmişlerdir.

3.2.7. Cinsiyet ve Suç Mağduru Olmamak İçin Önlem Almak

Tablo 46. Cinsiyet ve suç mağduru olmamak için önlem almak

			Suça maruz kalmamak için önlem alıyor musunuz?		
			Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Erkek	Sayı	115	111	226
		Satır %	50,9%	49,1%	100,0%
	Kadın	Sayı	161	108	269
		Satır %	59,9%	40,1%	100,0%
Toplam	Sayı		276	219	495
	Satır %		55,8%	44,2%	100,0%

Öğrencilerin cinsiyetleri ve suç mağduru olmamak için aldıkları önlemle arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=4,003$, $p<0,05$). Erkeklerin %50,9'u herhangi bir suç faaliyetine maruz kalmamak için önlem alırken bu oran kız öğrencilerde %59,9'dur.

3.2.8. Cinsiyet ve Suç Mağduru Olmamak İçin Alınan Önlem Çeşitleri

Tablo 47. Cinsiyet ve suç mağduru olmamak için alınan önlem çeşitleri

	Cinsiyet					
	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	Satır %	Sayı	Satır %	Sayı	Satır %
Biber Gazı	4	3,90%	23	15,90%	27	10,90%
Çevreye karşı, gidilen yerlerde dikkatli olmak	10	9,70%	12	8,30%	22	8,90%
Yalnız dışarı çıkmamak	23	22,30%	75	51,70%	98	39,50%
Savunma Sporları	9	8,70%	3	2,10%	12	4,80%
Kesici/Delici cisim taşımak	38	36,90%	8	5,50%	46	18,50%
Alkol veya madde kullanımı	7	6,80%	5	3,40%	12	4,80%
Diğer	12	11,70%	19	13,10%	31	12,50%
Toplam	103	100%	145	100%	248	100%

Öğrencilerin cinsiyetleri ve suç mağduru olmamak için aldıkları önlemlerin çeşitleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2=60,238$, $p<0,05$). Önlem aldığını söyleyen 248 öğrencinin değerlendirilen verilerine göre, erkek öğrencilerin %36,9'u kesici/delici cisim taşıdığını, %22,3'ü yalnız dışarı çıkmaktan kaçındığını, %8,7'si savunma sporlarıyla uğraştığını, %9,7'si çevreye karşı ve gidilen yerlerde daha da dikkatli olduğunu, %6,8'i alkol veya madde kullandığını ve %3,9'u kendini savunmak için biber gazı taşıdığını belirtmiştir. Kız öğrenciler suç mağduru olmamak için aldıkları önlemler arasında %51,7 oranında yalnız çıkmaktan kaçındıklarını, %15,9 oranında biber gazı

taşıdıklarını, %8,3 oranında çevreye karşı ve gidilen yerlerde daha da dikkatli olduklarını, %5,5 oranında kesici/delici cisim taşıdıklarını, % 3,4 oranında alkol ve madde kullandıklarını ve %2,1 oranında savunma sporlarıyla uğraştıklarını belirtmişlerdir.

3.2.9. Cinsiyet ve Medyada Görülüp Etkilenilen Suç Türleri Arasındaki İlişki

Tablo 48. Cinsiyet ve medyada görülüp etkilenilen suç türleri

		Cinsiyet					
		Erkek		Kadın		Toplam	
		Sayı	Satır %	Sayı	Satır %	Sayı	Satır %
Etkilenilen Suç Türleri	Cinayet	87	50,60%	110	49,30%	197	49,90%
	Cinsel Saldırı	23	13,40%	59	26,50%	82	20,80%
	Hırsızlık/Gasp	17	9,90%	9	4,00%	26	6,60%
	Darp	5	2,90%	8	3,60%	13	3,30%
	Kadına Yönelik Şiddet	4	2,30%	9	4,00%	13	3,30%
	Terör	13	7,60%	2	0,90%	15	3,80%
	Diğer	23	13,40%	26	11,70%	49	12,40%
Toplam		172	100,00%	223	100,00%	395	100,00%

Öğrencilerin cinsiyetleri ve medyada görülüp etkilenilen suçlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır($\chi^2=25,660$, $p<0,05$). Araştırmada toplanan verilere göre erkek öğrencilerin %50,6'sı en çok cinayet haberlerinden etkilenmekte, %13,4'ü cinsel saldırı haberlerinden etkilenmekte, %9,9'u hırsızlık veya gasp haberlerinden etkilenmekte, %2,9'u darp haberlerinden etkilenmekte, %2,3'ü "kadına yönelik şiddet" ana başlığındaki haberlerden etkilenmekte, %7,6'sı terör haberlerinden en çok etkilenmektedir. Kız öğrencilerin % 49,3'ü cinayet haberlerinden, %26,5'i cinsel saldırı haberlerinden, %4'ü hırsızlık veya gasp haberlerinden, %3,6 darp haberlerinden, %4'ü "kadına yönelik şiddet" ana başlığındaki haberlerden ve %0,9'u terör haberlerinden en çok etkilenmektedir.

3.2.10. Komşularla İlişki ve Suç Korkusu

Tablo 49. Komşularla ilişki ve suç korkusu

			Suça maruz kalmaktan korkuyor mu?		
			Evet	Hayır	Toplam
Komşularınızla sosyal ilişkileriniz güçlü müdür?	Evet	Sayı	150	172	322
		Satır %	46,6%	53,4%	100,0%
	Hayır	Sayı	55	53	108
		Satır %	50,9%	49,1%	100,0%
	Diğer	Sayı	41	31	72
		Satır %	56,9%	43,1%	100,0%
Toplam	Sayı	246	256	502	
	Satır %	49,0%	51,0%	100,0%	

Öğrencilerin komşularıyla olan sosyal ilişkilerinin gücü ve suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($\chi^2=2,731$, $p>0,05$). Komşularıyla ilişkileri güçlü olduğunu belirten erkek öğrencilerin %46,6'sı suç içeren bir aktiviteye maruz kalmaktan korktuklarını belirtirken, aynı şekilde komşularıyla ilişkilerinin güçlü olduğunu belirten kız öğrencilerin %50,9'u suç mağduru olmaktan korkmaktadırlar. Diğer seçeneğini işaretleyen öğrencilerin %54,8'i suç mağduru olmaktan korkmaktadırlar.

4. BÖLÜM

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışma toplumlarda kronik hale gelen suç korkusunun 15-18 yaş arası lise öğrencilerinde; yaşla, cinsiyetle, sosyal ağlarla, sosyal ve fiziksel çevreyle ilişkili olup olmadıklarını ölçmeye çalışmıştır. Bu değişkenlerin yanında öğrencilerin korkularıyla nasıl önlemler alarak mücadele ettikleri, hangi kaynaklardan bu korkularının beslendiği gibi sorulara da cevap verilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın verilerinin değerlendirilmesi sonucunda ilk olarak göze çarpan nokta örneklemin bütününe bakıldığında “suçtan korktuğunu” belirtenler ile “korkmadığını belirtenlerin” oranının yaklaşık olarak eşit olduğudur. Araştırmada ele alınan değişkenlerden cinsiyet açısından bu durumu ele aldığımızda ise kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında fark olduğu görülmektedir. Kız öğrenciler, belirgin ölçüde daha fazla suç mağduru olmaktan korktuklarını belirtmiştir. Literatürde yapılan araştırmalarda da kadınların mağduriyet risklerinin erkeklere göre daha düşük olmasına rağmen korkularının daha fazla olduğu göze çarpmaktadır (Sutton & Farrall, 2005). Bunun nedenlerinden biri olarak kadınların toplum içinde erkeklere oranla daha fazla rahatsız edilmesi, bu nedenle de doğrudan bir suç mağduru olmasalar bile bu korkuyu erkeklere oranla daha sık ve daha yüksek bir biçimde hissettikleri ortaya konmuştur (Smith & Torstensson, 1997). Yapılan araştırmalar kadınların en çok cinsel saldırı ve tecavüz mağduru olmaktan korktuklarını ortaya koymuştur (Ferraro, 1995 ; Warr, 1984) Araştırmanın sonuçları da bunu destekler biçimdedir. Kız öğrenciler en çok korktukları suç türü olarak bir sonraki suç türü olan hırsızlığın neredeyse iki katı oranında cinsel veya sözlü taciz olarak belirtmişlerdir. Erkeklerde daha homojen bir dağılım görülmesine rağmen kız öğrencilerde böyle bir yığılmanın nedeninin, erkek egemen yapının kadınlar üzerinde oluşturduğu baskı olduğu düşünülebilir.

Erkek öğrencilerin mağduru olmaktan en çok korktuğu suç tipleri sırasıyla eve hırsız girmesi, sözlü veya fiili cinsel taciz ve gasp olarak ortaya çıkmıştır. İlk iki

tipte suç faaliyetinin niteliğinin kız öğrencilerle aynı şekilde algılandığı düşünülmekle beraber dağılımın daha homojen olduğu göze çarpmıştır. Gasp suçunu ele aldığımızda ise erkek öğrencilerin korkusunun, kız öğrencilerden fark edilir oranda yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde darp, tehdit ve bilişim suçları adı altında topladığımız suç tipi tanımlarında erkeklerin korkma oranlarının daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bunun nedenleri olarak genç erkeklerin mağduriyet risklerinin yüksekliği ve bu riske neden olan kendi yaş gruplarında heyecanlı ve hareketli yaşam şekillerinin kendilerini bu suçlara daha açık hale getirmesi gösterilebilir. Aynı zamanda bu tip suçların mağduru olmak için kurbanın kendi katılımı da önem arz ettiğinden genç erkeklerin kendilerini bu tarz riskler içerisinde bulması beklenmektedir (Lauritsen, Sampson & Laub, 1991). Cinsiyet değişkeninin suç korkusunu etkileyen faktörlerden biri olduğu ve korkulan suç türlerinin de bu cinsiyete göre farklılık gösterdiği göz önüne alındığında, kız ve erkek öğrencilerin hangi kaynakların korkularını tetiklediği, korkularıyla mücadele yöntemlerinin nasıl farklılıklar gösterdiği üzerinde etki sahibi olması beklenebilir.

Bireylerin suç korkularını arttıran çeşitli nedenler olabilir. Var olan bir korkunun etkisinin yükselmesi veya yeni bir korkunun filizlenmesi, bu etkenlerin neden olduğu sorunlardır. Daha önceki mağduriyetler, var olan korkuyu arttırabileceği gibi izlenen veya okunulan bir haber, komşulardan duyulan olaylar dolaylı yoldan da bireyin suç korkusunu arttırabilir. Araştırmada öğrenciler neden suça maruz kalmaktan korktukları sorusuna %67,9 medyanın yaptığı haberleri ve bunu takip eden şekilde %13,1 oranında önceki mağduriyetlerini işaret etmişlerdir. Cinsiyet değişkenini ele aldığımızda korkunun nedeni olarak kız öğrencilerde medya %73,6 oranında korkunun nedeniyken bu oran erkeklerde %59,1'de kalmıştır. Gerbner ve Gross (1976), televizyon karşısında çok vakit geçiren bireylerin realiteyi olduğundan daha kötü durumda olduğunu düşünmelerine neden olabileceğini belirtmiştir, bu da bir umutsuzluğa sebep olabilir ve korkuyu tetikleyebilir. Medyanın bu etkisinin yanında erkekler ve kızlar arasındaki farklılığın nedenlerini aradığımızda karşımıza erkeklerin yaşam şekilleri dolayısıyla çevreleriyle daha sıkı bir iletişimde olduğu ve bunun sonucunda kendilerini daha çok riske attıklarını görmekteyiz. Mahallelerinde suç

oranlarının kız öğrencilere göre yaklaşık üç kat daha yüksek olduğunu belirten erkek öğrencilerin daha fazla mağdur oldukları görülmektedir. Buna göre medya, suç korkusunun temel etkeni olmakla birlikte erkeklerin suç korkusunu yaşam şekilleri nedeniyle içinde kaldıkları riskin daha fazla etkileyebildiği tartışılabilir.

Medyanın korku duygusundaki bu büyük etkisi, erkek ve kız öğrencilerin ana akım medyada veya sosyal medyada karşılaştıkları suç haberlerinden etkilenmelerine neden olmakta ve korkularını ortaya çıkarmaktadır. Çalışmada ulaşılan sonuçlara göre cinsiyetler arası etkilenilen suç türlerinde bir farklılık göze çarpmaktadır. Cinayet suçu ve bunun haberlerde yansıtılış şekli, iki grubu da eşit oranda etkilemektedir. Gruplar arası bu benzerliğin yanı sıra öğrencileri en çok etkileme konusunda cinayetlerin yarı yarıya etkili olması dikkat çeken bir noktadır. Bunun nedeni cinayet oranlarının sürekli düşmesine rağmen, yapılan haberlerin ve yayınların oranının buna ters bir şekilde artış göstermekte oluşudur. Bu da toplumda cinayet oranlarının düşmediğini aksine tırmanışta olduğunu ifade edebilir (Altheide, 2003). Aynı şekilde haberlerin yayınlanma şekli, faillerin kahramanlaştırılması ya da suçun olduğundan daha vahşi bir şekilde aktarılması, bu korkuyu tetikleyebilir (Romer, Jamieson & Aday, 2003). Bunu destekler biçimde, “medya sizce suçu doğru bir biçimde yansıtıyor mu?” sorusuna araştırmaya katılan öğrencilerin sadece %9’u “evet” demiştir. Öğrenciler medyanın suçu doğru şekilde yansıtmadığını düşünmelerine rağmen, kendilerine verilen bilgiyi almış ve korkularını bunun üzerinden geliştirmişlerdir. Diğer suç türlerini ele aldığımızda, yukarıda tartışılan suç türlerinde- kız öğrenciler için cinsel saldırı, erkek öğrenciler için hırsızlık gasp- yukarıda açıklanan nedenler doğrultusunda diğer gruptan farklılık gözlenmektedir. Burada dikkat çeken iki nokta bulunmaktadır. İlk olarak kadına yönelik şiddetin(ya da aile içi şiddet) kendi başına bir suç türü ve tanımlaması olmayıp diğer suç türlerini içeren bir başlık olmasına rağmen, araştırmada medyada etkilenilen suçlar bölümünde ayrı bir kategori oluşturacak kadar sık yazıldığı görülmüştür. Bu nedenle kadına yönelik şiddet, bir gruba karşı yapılan suç ve birçok suç aktivitesini içeren bir başlıktan çok kendi başına bir kategori ve “suç tipi” olarak ele alınmıştır. Bu kategorilendirmeye neden olan durum ise

gene medyanın konuyu ele alış şekli ve kadına yönelik şiddeti ayrı bir suç olarak sunması olarak söylenebilir. Burada ikinci önemli nokta “terör” kategorisi altında ele alınmıştır. Buradaki dikkat edilmesi gereken nokta ise iki grubun arasındaki farktır. Erkek öğrenciler %7,6 oranında terörden etkilendiklerini belirtirken, kız öğrencilerde bu oran %0,9 oranında kalmıştır. Bunun nedeni olarak araştırmanın uygulandığı zaman diliminde başlamış bulunan “Gezi Olayları” sırasında, bu yaş grubunun aktif olarak kullandığı sosyal medyanın olaylara olan müdahalenin şiddet yönünü ön plana çıkartması ve bunun “terör”, “şiddet eylemi” olarak kavramlaştırılması gösterilebilir. Burada iki grup arasındaki farkın anlaşılabilmesi için erkek öğrencilerin yaşları kız öğrencilere göre bu olayların olduğu bölgelere daha rahat ulaşabilmeleri ve dolayısıyla yeniden yaşam şekillerindeki farklılıklara dikkat çekilebilir.

Korkunun hissedildiği durumlarda, bireylerin hayatlarında bu korkuyu azaltmak için çeşitli önlemler alma ihtiyacı hissetmeleri doğal bir savunma mekanizmasıdır. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin %55,8’i bu konuda önlem aldıklarını belirtmişlerdir. Bu oran, bir yandan da sorunun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Öğrenciler korkularını yenebilmek için ve risk altında olduklarını düşündüklerinden bu yola başvurmaktadırlar. Cinsiyetler bağlamında iki grup arasında farklılık olduğu saptanmıştır. Erkek öğrencilerin %50,9’u suça maruz kalmamak için önlem alırken, kız öğrencilerde bu oran %59,9’dur. Burada dikkat çeken bir nokta da erkek öğrencilerden suça maruz kalmaktan korkanların oranı %41,1 iken önlem aldığını söyleyenlerin oranı bundan daha yüksektir. Erkek öğrencilerin aldıkları önlemler sonrasında suç mağduriyeti korkuları kayda değer oranda azalmaktadır ve kendilerini rahatlatmaktadır. Alınan önlemlerin gruplara göre değiştiği de bu araştırmada ortaya çıkmıştır. Erkek öğrenciler önlem olarak kesici/delici cisim taşımayı ve ikinci olarak yalnız dışarı çıkmamayı tercih ederken, kız öğrenciler yalnız dışarı çıkmamayı ve biber gazını ana önlemleri olarak tercih etmişlerdir. Erkek öğrencilerin kesici/delici cisim taşıması olumsuz bir algı oluşturmalarına karşın yapılan araştırmalara göre bir önlem olarak yaygın kullanıma sahiptir ve kesici/delici cisim taşımak için en çok öne sürülen nedendir. Buna göre kesici/delici cisim taşımak toplumda kendini güvende hissetmeyen bireylerin kendilerini korumak için kullandığı

yaygın bir pratiktir (Great Britain Parliament House of Commons Home Affairs Committee, 2009).

Yaşın suç korkusuna etki eden önemli bir faktör olduğu bilinmesine karşın bu araştırmada ele alınan ikinci değişken olan yaş bağlamında suç korkusu ve yaş grupları arasında bir farklılık bulunamamıştır. Bunun nedeni olarak yaş gruplarının aralığının düşük olması ve bu nedenle birbirleriyle aynı ortak yaşantıyı, aynı dönemin kültürel bakış açısını paylaşmaları söylenebilir.

Öğrencilerin %73'ünün komşularını tanımanın güven duygularını arttıracaklarını belirtmesine ve toplamda %66,2'sinin zaman zaman da olsa komşularını tanımak istemelerine rağmen, araştırmada ele alınan üçüncü değişken olan sosyal ağları kapsayan, komşularla ilişkinin gücü ve suç korkusu arasında bir ilişki bulunamamıştır. Skogan'a (1986) göre komşularla ilişki, bireyin topluma olan aidiyetini artırır ve bunun da suç korkusunu azaltacağı yönünde görüş belirtir. Aynı şekilde bu aidiyet azaldığı takdirde bireyin kendini toplumdan çekeceği ve daha da içine kapanacağını savunmuştur. Bu ilişkinin örneklem grubunda görülememesinin nedeni, öğrencilerin en yakın çevresi olarak akranlarını görmesi ve bu nedenle henüz "komşuluk" bilinci oluşturmamış olmaları gösterilebilir. Bunu destekler biçimde ergenlik döneminde gençlerin ebeveyn kontrolünden kurtulmaya başlaması, akran ağırlıklı dünyaya daha geniş imkanlarla sahip olma ve yetişkinlere ait ayrıcalıkları istemeleri sonucunda toplumsal değerlerden kopuş gibi durumlar ortaya çıkmaktadır (Agnew, 2003). Örneklemin bulunduğu yaş aralığı da bu döneme girdiğinden, akranlarla olan ilişkisinin daha üst düzeyde olması beklenmektedir.

Araştırmada ele alınan son değişken olan sosyal ve fiziksel çevre ile suç korkusu arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yaşanılan yer ve suç korkusu analizinde şehir merkezinden, köye gidildikçe oranlarda bir artış görülmesine rağmen istatistiksel anlamda bir farklılıktan bahsedebilmek için örneklemin temsil yeteneği yetersizdir. Daha heterojen dağılım gösteren bir örnekleimde, bu sonucun değişmesi beklenmektedir. Sosyal ve fiziksel çevrede hızlı değişimler anlamına gelen, oturulan konutun değiştirilmesinde ve sonrasında oluşabilecek suç korkusu araştırılmış, yaşanılan konutta oturma süresinin suç korkusunu

etkilemediği görülmüştür. Bunun nedeni olarak da genç bireylerin sosyal ağlarının akranları ve akran gruplarından oluşması, bu nedenle bu değişiklikten etkilenmemeleri sebep gösterilebilir.

Değişkenleri içeren analizler dışında suç korkusunu ve mağduriyet riski algısını ölçmek için geliştirilmiş temel sorulardan toplanan verileri de tartışmak gerekir.

Öğrenciler gündüz tek başlarına dolaşırken kendilerini büyük oranda güvende hissetmektedirler. Fakat aynı soru gece olarak değiştirildiğinde kendilerini, zaman zaman da olsa, güvende hissetmeyenlerin toplam oranları yaklaşık üç katına çıkmaktadır. İnsan temel bir tepki olarak karanlıkta korku duygusu sergilemektedir. Yapılan araştırmalarda sokakların geceleri ışıklandırılmasıyla suç işlenmesi arasında bir ilişki kurulamamasına rağmen, ışıklandırmanın suç korkusunu azalttığı yönünde görüş mevcuttur (Illinois Criminal Justice Information Authority, 2000; Public Systems Evaluation, 1979). Bireylerin daha korkusuz yaşayabilmeleri için bu konuya dikkat çekilmesi birçok araştırmada belirtilmiştir. Bu görüşleri destekler biçimde öğrenciler gün içinde evleri içerisinde kendilerini çok büyük oranda güvende hissederken, karanlık çöktüğünde bu güvenlik hissi düşmektedir. Karanlığın korkuyu tetiklediğini belirten bir başka bulgu da karanlık çöktükten sonra öğrencilerin yarısından fazlasının zaman zaman da olsa yalnız başlarına dışarıya çıkmamaya özen göstereceğini belirtmesi ve aynı şekilde yarısından biraz azının kendi evlerinde dahi kapıları çalındığında cevap verirken çekinmeleri bu tür “caddelerin ışıklandırılması” gibi bir çözümün gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Belli suç türleri ve güven duygularına dikkat ettiğimizde öğrencilerin %48,1'i yakın çevrelerinin güvenli olduğunu düşünmektedir. Buna karşın öğrencilerin %46,5'i önümüzdeki aylarda evlerine hırsız girebileceğini, %46,6'sı da dışarı çıktıklarında cüzdanlarının çalınabileceği düşüncesine sahiptir. Örneklem grubunun yaklaşık olarak yarısında görülen bu düşünce, suç korkusunun temel tetikleyicisi olabileceği gibi bireyin dikkatini bu duruma vermesine neden olabilecek, bir süre sonra yaşam kalitesini düşürebilecektir. Toplumsal düzeyde ise bu tür bir kaygının güvensizliğe ve ilişkilerde kopmalara neden olacağı söylenebilir.

Öğrenciler, “yaşadıkları şehirdeki suç oranının” %68,9 seviyesinde yüksek olduğunu düşünürken, “yaşadıkları mahallede suç oranının” yüksek olduğunu düşünenlerin oranı sadece %14,8’de kalmıştır. Ankara’nın büyükşehir olması ve başkent olması nedeniyle haber değeri taşıyan adli olaylara ulaşılması ve bunların izleyici, okuyucu veya dinleyiciye abartılarak aktarılması, bireyin kendi çevresinde görmese bile toplumdaki mevcut suçların yaygınlığına inandığını ve bunu kabul ettiğini göstermektedir. Bu şekilde bir düşünce yapısına sahip olduğundan, öğrencilerin aklına aile bireylerinin birinden haber alamadıklarında, zaman zaman da olsa, %56,9’u onların bir suçun mağduru olabileceği gelmektedir. Mağduriyet direkt olarak bireyler tarafından tecrübe edilmese de dolaylı yollardan mevcut suç ve suçlu davranışı benimsenmekte ve bireyin yaşamına etki etmektedir.

Öğrencilere hangi cinsiyet grubunun daha çok suç mağduru olabileceği sorusu yöneltildiğinde, %78,2 oranında “kadınlar” cevabı alınmıştır. Buna en büyük gerekçe olarak ise erkeklere kıyasla fiziksel olarak daha güçsüz olmaları gösterilmiştir.

Toplumda suç mağduriyeti riskleri yüksek olduğu kadar aynı şekilde suç işleme olasılığı en yüksek gruplar gene genç erkeklerdir (Agnew, 2003; Siegel, 2011). Bireyler bu nedenle bu “bela” olarak etiketlenmiş gruplarla karşılaştıklarında, uzaklaşma eğilimi gösterirler. Bunu destekleyen biçimde öğrenciler %44,1 oranında, dışarı çıktıklarında genç bireylerden oluşan gruplardan kaçındıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler evlerinde silah olup olmadığı sorusuna diğer seçeneğiyle birlikte toplam %38,4 oranında silah bulunduğunu belirtmişlerdir. Silahın gençler için statü simgesi olduğu bu günlerde, evlerde yaygınlaşan bu durumun daha sıkı kontrollere tabii olması gerekmektedir (Dizar, Robert & Andrews, 1999).

Öğrencilere insanların toplumdaki hangi suç mağdurlarına duyarlı şekilde davranıldığı sorusuna %37,9 oranında cinsel saldırı cevabı verilmiştir. Realitede nasıl gerçekleşeceği büyük bir soru işareti olsa da alınan cevaplarda böyle bir yönelimin tespit edilmesi tatmin edicidir. Buna destek oluşturabilecek bir durum

olarak ankette sorulan çeşitli suç içeren senaryolarda öğrencilere nasıl davranacakları sorulmuştur. Buna göre sokakta bir hırsızlık olayına kendilerinin müdahale edeceğini söyleyenlerin oranı %26,2; komşularının evine hırsız girdiğini gördüğünde kendilerinin müdahale edeceğini söyleyenlerin %23,7; bir kadının sokakta taciz edildiğini gördüğünde kendilerinin müdahale edeceğini söyleyenlerin oranı ise %37,4'tür. Üç senaryoda da ilk olarak polise haber verme seçeneği ağır basmıştır.

Araştırmada uygulanan anketin son iki sorusu, insanların neden suç işlediği ve suçla mücadele için neler yapılması gerektiği ile ilgilidir. Bu iki soruya öğrencilerin verdikleri cevaplardan suç olgusuna nasıl baktıklarına dair bir fikir edinilebilir. İnsanlar neden suç işler sorusuna verilen en sık cevaplar sırasıyla; ihtiyaçtan, psikolojik nedenlerden ve cehaletten kaynaklanmaktadır şeklindedir. Suçla nasıl mücadele edileceği sorusuna verilen en sık cevaplar ise sırasıyla; güvenlik önlemlerinin önceden alınması, polisle işbirliği yapılması ve toplumun suç olgusuna karşı bilinçlendirilmesidir.

Bu araştırma, ülkemiz sınırları içinde yapılan suç korkusu konusunda yapılmış sayılı çalışmalar içinde, ilk defa ele alınan bir grubu çeşitli sosyal faktörler ışığında değerlendirilmesini sağlamıştır. Birçok ülkede düzenli olarak yapılan suç korkusunu ölçmeyi ve buna yönelik politikalar geliştirmeyi amaçlayan araştırmaların ve suç korkusu olgusunun, henüz Türkiye'de gereken ilgiyi görmemesi ve bunun sonucunda politikaların yapılması aşamasında dikkate alınmaması, büyük bir sorundur. Sürekli değişen düzenler ve sosyal yapı içerisinde eskiden olduğu gibi ileride de suç olgusu var olacaktır ve suç korkusu da insan doğasının temeli ve ihtiyaçları değişmediği sürece ayrı bir olgu olarak yer alacaktır fakat bu korkunun suçun kendisinin önüne geçmesini engellemek büyük ölçüde alınacak tedbirlere ve uygulanacak politikalara bağlıdır. Alınacak pratik tedbirlerle suç korkusu tamamen ortadan kalkmasa bile bireyin yaşamını etkileyen bir faktör olmaktan çıkabilecektir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların araştırmanın ele aldığı yaş grubundaki gençlere yönelik çalışmalarda kullanılması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Agnew, R. (2003). An Integrated Theory Of The Adolescent Peak In Offending. *Youth Society* 34(3), 263-299.
- Agnew, R. S. (1985). Neutralising the Impact of Crime. *Criminal Justice and Behaviour*, 12, 221-239.
- Altheide, D. L. (2003). Mass Media, Crime, and the Discourse of Fear. *Hedgehog Review* 5(3), 9-25.
- Arnold, H. (1991). Fear of Crime and Its Relationship to Directly and Indirectly Experienced Victimization: A Binational Comparison of Models. K.Sessar, & H. J. Kerner içinde, *Developments in Crime and Crime Control Research: German Studies on Victims, Offenders and the Public* (s. 87-125). London: Springer-Verlag.
- Bahar, H. İ. (2006). Mağdur Bilimi, *Suç Mağdurları* içinde. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Bennett, T. (1990). Tackling Fear of Crime. *Home Office Research Unit Research Bulletin*, 28, 14-19.
- Bennett, T. (1991). The Effectiveness of a Police Initiated Fear Reducing Strategy. *British Journal of Criminology*, 31, 1-14.
- Bilgiç, V. (2005). *Yönetim ve Güvenlik*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Box, S., Hale, C., & Andrews, G. (1988). Explaining Fear of Crime. *British Journal of Criminology*, 28(3), 340-356.
- British Crime Survey*. (2013).
<https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ons.gov.uk%2Fons%2Fguide-method%2Fmethod-quality%2Fspecific%2Fcrime-statistics-methodology%2F2012-13-crime-survey-for-england-and-wales.pdf&ei=hvGuVPTEls>. adresinden alınmıştır
- Bureau of Justice Statistics*. (2013).
<http://www.bjs.gov/index.cfm?ty=dcdetail&iid=245#Questionnaires>.
 adresinden alınmıştır
- Bursik, R. J., & Grasmick, H. G. (1993). *Neighborhoods and crime: The Dimensions of Effective Community Control*. New York: Lexington Books.

- Carrabine, E., Cox, P., Lee, M., Plummer, K., & South, N. (2009). *Criminology: A Sociological Introduction*. Oxon: Routledge.
- Çetin, D. (2010). *A Study of Fear of Crime in Two Districts of Ankara*. Ankara: Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Dizar, E., Muth, R., & Andrews, S. P. (1999). *Guns in America: A Reader*. New York and London: New York University Press.
- Dolu, O., Uludağ, Ş., & Doğutaş, C. (2010). Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 65(1), 57-82.
- Donnelly, P. G. (1988). Individual and Neighborhood Experiences on Fear of Crime. *Sociological Focus*, 22, 69-85.
- Dönmezer, S. (1984). *Kriminoloji*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Farrall, S., Gray, E., & Jackson, J. (2007). *Theorising the Fear of Crime: The Cultural and Social Significance of Insecurities about Crime*. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1012393 adresinden alınmıştır
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. New York: State University of New York Press.
- Ferraro, K. F. (1996). Women's Fear of Victimization: Shadow of Sexual Assault. *Social Forces*, 75 (2), 667-690.
- Ferraro, K. F., & LaGrange, R. (1987). The Measurement of Fear of Crime. *Sociological Inquiry*, 57, 70-101.
- Garofalo, J. (1979). Victimization and Fear of Crime. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 16(80), 80-97.
- Garofalo, J. (1981). The Fear of Crime: Causes and Consequences. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 72 (2), 839-857.
- Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living with Television: The Violence Profile. *Journal of Communication* 26(2), 172-194.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Great Britain Parliament House of Commons Home Affairs Committee. (2009). *Knife crime: seventh report of session 2008-09: Vol. 2 Oral and written evidence*. TSO.
- Güven, S. (2006). *Toplum Bilimde Araştırma Yöntemleri*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

- Hale, C. (1996). Fear of Crime: A Review of Literature. *International Review of Victimology*, 4, 79-150.
- İçli, T. G. (2007). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- İçli, T. G. (2014). Suça Maruz Kalma Korkusunun Bireysel ve Sosyal Yaşama Etkileri. *Terazi Hukuk Dergisi*, (9) 100, 820-825.
- Illinois Criminal Justice Information Authority. (2000). *The Chicago Alley Lighting Project:Final Evaluation Report*. The Chicago Alley Lighting Project:Final Evaluation Report:
<http://www.icjia.state.il.us/public/pdf/ResearchReports/Chicago%20Alley%20Lighting%20Project.pdf> adresinden alınmıştır
- International Crime Survey*. (2008).
http://www3.unil.ch/wpmu/icvs/files/2012/11/questionnaire2004_05.pdf.
 adresinden alınmıştır
- Jackson, J. (2009). A Psychological Perspective on Vulnerability in the Fear of Crime. *Psychology, Crime and Law* 15(4), 365-390.
- Karakuş, Ö. (2013). Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri: Sosyal Sermaye mi? Sosyal Kontrol mü? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1-19.
- Karakuş, Ö., McGarrell, E. F., & Başbüyük, O. (2010). Fear of Crime Among Citizens of Turkey. *Journal of Criminal Justice*, 38 , 174-184.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Killias, M. (1990). Vulnerability: Towards a Better Understanding of a Key Variable in the Genesis of Fear of Crime. *Violence and Victims*, 5, 97-108.
- Kösemihal, N. Ş. (1971). *Durkheim Sosyolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kul, M. (2009). *Toplumda Suça İlişkin Korkunun Yapılaşması*. Ankara: Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı.
- LaGrange, R. L., & Ferraro, K. F. (1989). Assessing Age and Gender Differences in Perceived Risk and Fear of Crime. *Criminology*, 27(4), 697-720.
- LaGrange, R. L., Ferraro, K. F., & Supancic, M. (1992). Perceived Risk and Fear of Crime: The Role of Social and Physical Incivilities. *Journal Of Research In Crime And Delinquency*, 29, 311-334.

- Land, P. W. (1996). Perceived Risk versus Fear of Crime: Empirical Evidence of Conceptually Distinct Reactions in Survey Data. *Social Forces*, 74(4), 1353-1376.
- Lauritsen, L., Sampson, R. J., & Laub, J. H. (1991). The Link Between Offending and Victimization Among Adolescents. *Criminology* 29(2), 265-292.
- Lewis, D. A., & Salem., G. (1986). *Fear of Crime: Incivility and the Social Problem*. New Brunswick: NJ: Transaction.
- Liska, A., & Baccaglini, W. (1990). Feeling Safe by Comparison Crime in the Newspapers. *Social Problems*, 37, 360-374.
- Marczak, M. (2008). *Victimization and the Fear of Crime in Vancouver*. British Columbia: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Simon Fraser University.
- McGarrell, E. F., Giacomazzi, A. L., & Thurman, Q. C. (1997). Neighborhood Disorder, Integration and the Fear of Crime. *Justice Quarterly*, 14, 479-500.
- Miethe, T., & Lee, G. (1984). Fear of Crime among Older People: A Reassessment of the Predictive Power of Crime Related Factors. *Sociological Quarterly*, 25, 397-415.
- Moore, M. H., & Trojanowicz, R. C. (1988). Policing and the Fear of Crime. *Perspectives on Policing*, 2-8.
- Planty, M., Langton, L., Krebs, C., Berzofsky, M., & Smiley-McDonald, H. (2013, Mart). *Female Victims of Sexual Violence, 1994-2010*. <http://www.bjs.gov/>: <http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/fvsv9410.pdf> adresinden alınmıştır
- Public Systems Evaluation, I. (1979). *Street Lighting Projects - National Evaluation Program Phase Report I*. Street Lighting Projects - National Evaluation Program Phase Report I: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/47011NCJRS.pdf> adresinden alınmıştır
- Romer, A., Jamieson, K. H., & Aday, S. (2003). Television News and the Cultivation of Fear of Crime. *Journal of Communication* 53(1), 88-104.
- Rountree, P. W. (1998). A Reexamination of the Crime-Fear Linkage. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 35(3), 341-372.

- Sacco, V. (1990). Gender, Fear, Victimization: A preliminary Application of Power Control Theory. *Sociological Spectrum*, 1, 485-506.
- Sampson, R. J., & B.Groves, W. (1989). Community Structure and Crime: Testing Social Disorganization Theory. *American Journal of Sociology*, 94, 774-802.
- Siegel, L. J. (2010). *Criminology: The Core*. Belmont: Wadsworth.
- Siegel, L. J. (2011). *Criminology*. Belmont: Wadsworth.
- Siegel, L. J., & Walsh, B. C. (2010). *Juvenile Delinquency: The Core*. United States: Wadsworth.
- Skogan, W. (1986). *Fear of Crime and Neighborhood Change*. <http://www.skogan.org/files/Fear.of.Crime.and.Neighborhood.Change.1986.pdf>. adresinden alınmıştır
- Skogan, W. G. (1978). *The Fear of Crime Among the Elderly.*: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/82425.pdf> adresinden alınmıştır
- Skogan, W. G. (1987). The Impact of Victimization on Fear. *Crime and Delinquency*, 33, 135-154.
- Skogan, W. G. (1990). *Disorder and Decline: Crime and the Spiral of Decay in American Neighborhoods*. New York: Free Press.
- Skogan, W. G. & Maxfield, M. G. (1981). *Coping with Crime: Individual and Neighborhood Reactions*. Beverly Hills: Sage Publications.
- Smith, S. J. (1986). *Crime, Space and Society*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, W. R., & Torstensson, M. (1997). Gender Differencies in Risk Perception and Neutralizing Crime: Toward Resolving the Paradoxes. *British Journal of Criminology* 37(4), 608-634.
- Sparks, R. (1992). *Television and the Drama of Crime: Moral Tales and the Place of Crime in Public Life* . Buckingham: Open University Press.
- Stafford, M., Chandola, T., & Marmot, M. (2007). Association Between Fear of Crime and Mental Health and Physical Functioning. *American Journal of Public Health*, 97, 2076-2081.
- Stanko, E. & Hobdell, K. (1993). Assaults on Men: Masculinity and Male Violence. *British Journal of Criminology*, 33(3), 400-416.

- Stermac, L., & Emily, K. (2001). Homeless Women and Victimization: Abuse and Mental Health History among Homeless Rape Survivors. *Resources for Feminist Research*, 28, 65-81.
- Sutton, R. M., & Farrall, S. (2005). Gender, Socially Desirable Responding and the Fear of Crime: Are Women Really More Anxious about Crime? . *British Journal of Criminology*, 45(2), 212-224.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2015). T.C Milli Eğitim Bakanlığı Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü: <http://ankara.meb.gov.tr/> adresinden alınmıştır
- Taylor, R. B., Schumaker, S., & Gottfredson, S. D. (1985). Neighborhood-Level Links between Physical Features and Local Sentiments: Deterioration, Fear, Crime, and Confidence. *Journal of Architectural Planning Research*, 2, 261-275.
- Taylor, R. & Hale, M. (1986). Testing Alternative Models of Fear of Crime. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 77(1), 151-189.
- Taylor, R. & Schumaker, S. (1990). Local Crime as a Natural Hazard: Implications for Understanding the Relationship Between Disorder and Fear of Crime. *American Journal of Community Psychology*, 18, 619-642.
- Uludağ, Ş. & Dolu, O. (2012). *Suç Korkusu: Yaygınlığı, Sebepleri ve Sonuçları*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Wanner, R. A. & Caputo, T. (1987). Punitiveness, Fear of Crime, and Perceptions of Violence. *Canadian Journal of Sociology*, 12, 331-344.
- Warr, M. (1984). Fear of Victimization - Why Are Women and the Elderly More Afraid? *Social Science Quarterly*, 65(3), 681-702.
- Warr, M. (2000). Fear of Crime in the United States: Avenues for Research and Policy. *Measurement and Analysis of Crime and Justice*, 4, 451-489.
- Warr, M. & Stafford, M. C. (1983). Fear of Victimization: A look at the Proximate. *Social Forces*, 61, 1033-1043.
- Williams J.S. (1994). Urban youth, fear of crime, and resulting defensive actions. *Adolescence*, 29 (114), 323-330.
- Wilson., J. & Kelling, G. (1982). *Broken Windows*. <http://www.theatlantic.com/>: <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/1982/03/broken-windows/304465/5/> adresinden alınmıştır

- Winkel, F. & Vrij, A. (1990). Fear of Crime and Mass Media Crime Reports: Testing Similarity Hypotheses. *International Review of Victimology*, 1, 251-265.
- Yin, P. (1980). Fear of Crime Among the Elderly: Some Issues and Suggestions. *Social Problems*, 27(4), 492-504.

EKLER

Ek 1. Anket Formu

Sevgili öğrenciler,

Bu anket tamamen bilimsel kaygılar göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Kesinlikle başka hiçbir amaç güdülmemiştir. Sizin de bu anketi en samimi bir şekilde cevaplayarak, destekleriniz beklenmektedir.

KESİNLİKLE İSİM, SOYİSİM VE NUMARA GİBİ KİMLİĞİNİZİ BELLİ EDEN BİLGİLER YAZILMAYACAKTIR.

1. Cinsiyetiniz:
 - a. (....) Erkek b. (....) Kadın
2. Doğum yılınız(Yıl olarak belirtiniz):
3. Doğum yeriniz:
 - a. (....) Şehir b. (....) İlçe c. (....) Köy d. (....)Diğer(Lütfen Belirtiniz):.....
4. Yaşadığınız yer:
 - a. (....) Şehir b. (....) İlçe c. (....) Köy d. (....)Diğer(Lütfen Belirtiniz):...
5. Yaklaşık ne kadar zamandır aynı evde oturuyorsunuz?
 - a. Yıl /Ay
6. Suça maruz kalmaktan korkuyor musunuz?
 - a. (....) Evet
 - b. (....) Hayır
7. Neden suça maruz kalmaktan korkuyorsunuz?
 - a. (....)Mahallemde suç oranı çok yüksek
 - b. (....)Medyanın yaptığı suç haberleri yüzünden
 - c. (....)Ailem/Arkadaşlarım suça maruz kaldılar
 - d. (....)Daha önce suça maruz kaldım
 - e. (....)Diğer(Lütfen Belirtiniz):.....
8. Eğer suça maruz kaldıysanız, suç mağduru olmadan önce suça maruz kalmaktan korkuyor muydunuz?
 - a. (....) Evet
 - b. (....) Hayır
 - c. (....)Suça maruz kalmadım
 - d. (....)Diğer.....
9. Oturduğunuz mahallede gündüz tek başınıza dolaşırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?
 - a. (....) Evet
 - b. (....) Hayır
 - c. (....) Zaman zaman
 - d. (....) Diğer:.....

10. Oturduğunuz mahallede karanlıkta, geceleri tek başınıza dolaşırken kendinizi güvende hissediyor musunuz?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Zaman zaman
 - (....) Diğer:.....
11. Evinizde gün içerisinde kendinizi güvende hissediyor musunuz?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Zaman zaman
 - (....) Diğer:.....
12. Evinizde karanlık çöktükten sonra, gece kendinizi güvende hissediyor musunuz?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Zaman zaman
 - (....) Diğer:.....
13. Karanlık çöktükten sonra, gece dışarıya yalnız başınıza çıkılmamaya özen gösterir misiniz?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Diğer:.....
14. Karanlık çöktükten sonra, gece evinizin kapısı çaldığında cevap verirken çekinir misiniz?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Diğer:.....
15. Yaşadığınız yakın çevreyi dikkate alarak suç işlenmesi açısından sizce güvenli midir?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Zaman zaman
 - (....) Diğer:.....
16. Önümüzdeki aylarda sizce evinize bir hırsız girebilir mi?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Diğer:.....
17. Kapkaç ya da taciz gibi çeşitli suçların mağduru olmamak için (siz ya da aile bireyleriniz) günlük yaşamınızda değişiklikler yapıyor musunuz?
- (....) Evet (Belirtiniz).....
 - (....) Hayır (Belirtiniz).....
 - (....) Diğer:.....
18. Sokağa çıktığınız zaman cüzdanınızın çalınabileceği endişesini hissediyor musunuz?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Diğer:.....
19. Aile bireylerinizden birinden haber alamadığınızda aklınıza onların bir suçun mağduru olabileceği ihtimali geliyor mu?
- (....) Evet
 - (....) Hayır
 - (....) Zaman zaman
 - (....) Diğer:.....

20. Sizce yaşadığınız şehirde suç oranı yüksek midir?
 a. (....) Evet b. (....) Hayır c. (....) Diğer:.....
21. Sizce yaşadığınız mahallede suç oranı yüksek midir?
 a. (....) Evet b. (....) Hayır c. (....) Diğer:.....
22. Sizce kadınlar mı erkekler mi daha çok suç mağduru olmaktadır?
 Neden?
 a. (....) Kadınlar
 Çünkü.....

 b. (....) Erkekler
 Çünkü.....

23. Son bir yılda, oturduğunuz mahallede sarhoş kişilerle ya da tiner kullanan çocuklarla karşılaştınız mı?
 a. (....) Evet b. (....) Hayır
24. Dışarı çıktığınızda etraftaki genç bireylerin bir arada bulunduğu gruplarla karşılaşmaktan kaçınıyor musunuz?
 a. (....)Evet b. (....)Hayır c. (....)Diğer.....
25. Sizce suça maruz kalmaktan, korkmanız gerektiğinden fazla mı korkuyorsunuz?
 a. (....)Evet b. (....)Hayır c. (....)Diğer.....
26. Sizce suça maruz kalmaktan korkunuz yaşam kalitenizi engelliyor mu? Engelliyorsa ne şekilde engelliyor lütfen belirtiniz(yalnız dışarı çıkamıyorum, sürekli endişeleniyorum vb.) .
 a. (...)Engelliyor:

 b. (...)Engellemiyor
 c. (...)Diğer.....
27. Suça maruz kalmamak için önlem alıyor musunuz?
 a. (....) Evet
 b. (....)Hayır
28. Aldığınız önlemler (kesici/delici cisim taşımak, yalnız dışarı çıkılmamak, cesaret için alkol ve madde kullanımı vb.) nelerdir? Lütfen belirtiniz.

 ...

29. Aşağıdaki suçlardan en çok hangisine maruz kalmaktan korkarsınız? (Lütfen bir şık işaretleyiniz.)
- (....)Araba hırsızlığı
 - (....)Eve hırsız girmesi
 - (....)Gasp
 - (....)Dolandırıcılık
 - (....)Darp
 - (....)Sözlü veya fiili cinsel taciz
 - (....)Tehdit
 - (....)Kapkaç
 - (....)Bilişim (internet) suçları
 - (....)Diğer:.....
30. Evinizde güvenlik amacı ile hangi tedbirler bulunmaktadır?
- (....)Hırsız alarmı
 - (....)Özel kapı kilitleri
 - (....)Pencere/kapı demirleri
 - (....)Hırsızları fark edecek bir köpek
 - (....)Yüksek parmaklık
 - (....)Kapıda güvenlik
 - (....)Site/mahalle güvenliği
 - (....)Komşular arasında bir birinin evine dikkat etmek gibi bir anlaşma
 - (....)Hiç biri yok
 - (....)Diğer:.....
31. Evinizde tabanca, pompalı tüfek, av tüfeği veya havalı tüfek var mı?
- (....)Evet
 - (....)Hayır
 - (....)Diğer:.....
32. Komşularınızla sosyal ilişkileriniz güçlü müdür?
- (....)Evet
 - (....)Hayır
 - (....)Diğer:.....
33. Genellikle komşularınız hakkında bilgi sahibi olmak ister misiniz?
- (....)Evet
 - (....)Hayır
 - (....)Diğer:.....
34. Komşularınızı yakından tanımak sizin güven duygunuzu artırır mı?
- (....)Evet
 - (....)Hayır
 - (....)Diğer:.....
35. Sizce toplumumuzda insanlar, aşağıda belirtilen suç mağdurlarından en çok hangisine karşı duyarlı davranırlar? (Lütfen bir şık işaretleyiniz.)
- (...) Hırsızlık
 - (..) Cinayet
 - (..) Cinsel saldırı
 - (...) Kapkaç
 - (...) Darp
 - (...)Diğer:.....
36. Gündemi ve haberleri en çok hangi şekilde takip ediyorsunuz?
- (....)Televizyon
 - (....)Gazete
 - (....)İnternet
 - (....)Radyo
 - (....)Diğer:.....

37. Medyada suçla ilgili okuduğunuz, izlediğiniz, duyduğunuz haberlerden en çok hangi suç türleri ile ilgi olanlar sizi etkiliyor? (Lütfen belirtiniz.)

.....

38. Sizce medya suç haberlerini doğru bir şekilde yansıtır mı?

a. (....)Evet b. (....)Hayır c. (....)Diğer.....

39. Sokakta bir kadının bir erkek tarafından taciz edildiğine tanık oldunuz. Ne yaparsınız?

a. (....) Kendim hemen müdahale ederim
 b. (...) Başıma dert almak istemem, görmezden gelirim
 c. (...) Polise haber veririm
 d. (....) Diğer (belirtiniz):

40. Sokakta bir hırsızlık olayına tanık oldunuz. Ne yaparsınız?

a. (....) Kendim hemen müdahale ederim
 b. (....) Başıma dert almak istemem, görmezden gelirim
 c. (....) Polise haber veririm
 d. (....) Diğer (belirtiniz):.....

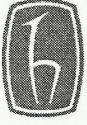
41. Bir komşunuzun evine hırsız girdiğine tanık oldunuz. Ne yaparsınız?

a. (....) Kendim hemen müdahale ederim
 b. (....) Başıma dert almak istemem, görmezden gelirim
 c. (....) Polise haber veririm
 d. (....) Diğer (belirtiniz):.....

42. Sizce insanlar neden suç işler? (Lütfen belirtiniz.)

43. Sizce suçla mücadele etmek için yapılması gerekenler nelerdir? (Lütfen belirtiniz.)

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 13/05/2015

Tez Başlığı / Konusu: Liseli Gençlerde Suç Mağduru Olma Korkusu: Ankara Örneği

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

13/05/2015

Adı Soyadı: Oğuzcan KARAKAYA
Öğrenci No: N11124946
Anabilim Dalı: SOSYOLOJİ
Programı: YÜKSEK LİSANS
Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Prof. Dr. Tülin İÇLİ

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Detaylı Bilgi: <http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr>

Telefon: 0-312-2976860

Faks: 0-3122992147

E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 15/05/2015

Tez Başlığı / Konusu: Liseli Gençlerde Suç Mağduru Olma Korkusu: Ankara Örneği

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 72 sayfalık kısmına ilişkin, 15/05/2015 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 2'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

15/05/2015

Adı Soyadı: Oğuzcan KARAKAYA

Öğrenci No: N11124946

Anabilim Dalı: SOSYOLOJİ

Programı: YÜKSEK LİSANS

Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.**DANIŞMAN ONAYI**

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Tülin İÇLİ

(Unvan, Ad Soyad, İmza)